

... Пешку туманидаги «Хўжа Пешку» ва «Кўргонтепа» қабристонларида товуқхона ва қўйхона ташкил қилинган бўлса, Мингбулоқ туманида «Қозоқовул» қабристони назоратчиси 4,08 гектар ерда полиз экинларини етиштирган.

Холам мени кўришнйям истамайди. Бир сафар 2 минг доллар қарз олиб вақтида қайтармаганим учун мендан илхоси қайтган. Юз минглаб доллар пули бор-у, жиянидан икки мингни сўраб ўтирганига жаҳлим чиқади.

Mustaqillik huquq demakdir

Ўзбекистон Республикасидаги ҳуқуқ

1997-yil 27-avgustdan chiqa boshlagan

www.huquq-gazeta.uz

2012-yil 29-mart, №13 (794)

Бош прокуратурада

Навбатдаги ҳайъат мажлиси

Б.САИДОВ,
Бош прокуратура бошқарма катта прокурори

Жорий йилнинг 28 март куни Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳайъатининг навбатдаги мажлиси бўлиб ўтди.

Унда Бош прокуратура таркибий тармоқларининг раҳбарлари ҳамда Сурхондарё ва Хоразм вилоятлари прокурорлари иштирок этдилар.

Ҳайъат мажлисида Бош прокуратура текширув гуруҳлари томонидан Сурхондарё ва Хоразм вилоятлари прокуратураларининг вилоятда қонунийликни мустаҳкамлаш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини муҳофаза қилиш, жиноятчилик ҳамда ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш борасидаги фаолиятини комплекс текшириш натижалари муҳокама қилинди.

Ушбу вилоятлар прокуратуралари органларида Ўзбекистон Республикасининг "Прокуратура тўғрисида"ги Қонунида белгиланган вазифалар ва прокуратура органлари фаолиятининг асосий йўналишлари бўйича ишларни ташкил қилиш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари, жамият ва давлатнинг қонун билан қўриқланадиган манфаатларини ҳимоя қилиш, жиноятчиликка қарши курашиш борасида амалга оширилган муайян ишлар билан бир қаторда, айрим соҳаларда, айниқса, Хоразм вилоятида жиддий хато ва камчиликларга йўл қўйилган.

Мажлисида мазкур вилоятлар прокуратура органлари томонидан қонунийликни мустаҳкамлаш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини муҳофаза қилиш, жиноятчиликка қарши курашишни ташкил қилиш борасида йўл қўйилган камчиликлар танқид остига олинди.

Шунингдек, мажлисида ўтказилган комплекс текшириш жараёнида аниқланган камчиликлардан тўғри хулоса чиқариб, уларни бартараф эттишни зарур чораларни кўриш юзасидан тегишли топшириқлар берилди.

Сурхондарё ва Хоразм вилоятлари прокурорлари олдига қонунлар ижросига, айниқса, фуқароларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилишга бўлган муносабатни кескин ўзгартириш ва назорат фаолиятининг самардорлигини янада ошириш борасида қатъий талаблар қўйилди.

Бош прокуратуранинг тармоқ раҳбарларига мазкур вилоят прокуратураларида тегишли соҳалар бўйича аниқланган камчиликларни бартараф этиш, шунингдек, ҳудудда қонунийликни мустаҳкамлаш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини муҳофаза қилиш, жиноятчилик ҳамда ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш борасидаги фаолияти устидан назоратни кучайтириш топширилди.

Комплекс текширишларда аниқланган хато ва камчиликларни бартараф этиш юзасидан чора-тадбирлар ишлаб чиқилганлиги ҳамда айбдор ходимлар интизомий жавобгарликка тортилганлиги, шунингдек, фаолиятларида йўл қўйган жиддий хато ва камчиликларни учун Хоразм вилоят прокуратура органлари ходимларининг 13 нафари эгзаллаб турган лавозимидан озод этилганлиги, шундан 6 нафари прокуратура органлари тизимидан бўшатирилганлиги таъкидланди.

Оқорида таъкидланганлардан келиб чиққан ҳолда мазкур вилоятлар прокурорлари олдига кадрлар билан ишлаш, уларни касб маҳорати ва масъулиятини ошириш борасидаги, умуман барча соҳалардаги ишларни тубдан яхшилаш чораларини кўриш талаби қўйилди.

Ҳайъат мажлисида қўрилган масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди ва ижросини таъминлаш учун жойларга юборилди.

Мустақил Ўзбекистон Республикаси ўз ривожланиш ва тараққиёт йўлини белгилаб олар экан, адолатли фуқаролик жамияти ва демократик ҳуқуқий давлат қуришни ўзига олий мақсад қилиб қўйган. Бу мақсад йўлида ҳозирги кунда кенг қўламли ишлар амалга оширилмоқда. Халқимиз мустақилликка эришганидан сўнг иқтисодий, ижтимоий, сиёсий, суа-ҳуқуқ ва бошқа соҳаларда кенг қўламли, тизимли ва босқичма-босқич ислохотлар ўтказилмоқда. Ҳар қандай давлатнинг мустақиллигини, чегаралари дахлсизлигини биринчи навбатда унинг ўз армияси, Қуроли Кучлари ҳимоя қилиши керак.

Юртимиз тинчлиги ва тараққиёти кафолати

Мамлакатимизда Президентимиз Ислам Каримов раҳбарлигида ўтган йиллар мобайнида ҳозирги давр талаби ва жаҳон стандартларига жавоб берадиган Қуроли Кучларни барпо этиш, ривожлантириш, мамлакатимиз мустақиллиги, хавфсизлиги ва ҳудудий яхлитлигини таъминлаш, барқарор ва изчил демократик тараққиётимизнинг ишончли кафолати бўлган миллий армиямизни шакллантириш, ислох қилиш йўлида кенг қўламли ва бошқаришнинг сифат жиҳатдан мушкарло янги тизимига йналтирилган улкан ишлар амалга оширилмоқда.

Қуроли Кучларда амалга оширилган ислохотлар жараёнида стратегик мақсадларга эришнинг муҳим ҳуқуқий пойдевори бунёд этилди. Конституция-мизнинг 52-моддасида "Ўзбекистон Республикасини ҳимоя қилиш — Ўзбекистон Республикаси ҳар бир фуқаросининг бурчи" эканлиги алоҳида белгилаб берилди.

1992 йил 3 июлда Қуроли Кучларнинг вазифаларини, уларнинг ташкил этилиши ва тузилишини белгилайдиган муҳим ҳуқуқий асослар — "Мудофаа тўғрисида"ги, "Умумий ҳарбий мажбурият ва ҳарбий хизмат

тўғрисида"ги Қонунлар қабул қилинди. Кейинчалик, яъни 1995 йил 30 август куни Олий Мажлис томонидан Ўзбекистон давлат мустақиллигини мустаҳкамлашни, мамлакат мудофаа қудратини, унинг миллий хавфсизлигини ишончли таъминлаш йўлида иқтисодий, сиёсий, ҳуқуқий, ташкилий ва ҳарбий характердаги тадбирлар тизимидаги ягона давлат сиёсатини ўзида жамлаган яна бир муҳим ҳужжат — "Ўзбекистон Республикасининг Ҳарбий доктринаси" қабул қилинди. У давлат стратегиясининг дебочаси сифатида ҳарбий сиёсат асосида ҳарбий фаолият ҳамда ҳарбий қурилишнинг йўналиши ва тамойилларини белгилаб берди.

Шунингдек, Қуроли Кучларимиз фаолият кўрсатиши билан боғлиқ ҳуқуқий муносабатларни тартибга солувчи норматив ҳужжатларни ишлаб чиқиш тақомиллаштирилиб, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1996 йил 9 октябр кунги Фармони билан Ўзбекистон Республикаси Қуроли Кучларининг "Ички хизмат тўғрисида"ги, "Интизом тўғрисида"ги, "Гарнизон ва қорувлиқ хизмати тўғрисида"ги Низомлари тасдиқланди. Қуроли Кучларимизнинг "Саф тўғри-

Шухрат УЗАКОВ,
Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг ўринбосари — Республика Ҳарбий прокурори

сида"ги Низоми Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирининг 1996 йил 14 октябр кунги буйруғи билан амалга киритилди.

Шу билан бирга, мустақиллик йилларида мамлакатимизда фуқароларнинг муддатли ҳарбий хизматни ўташ тизимини ислох қилиш бўйича муҳим аҳамиятга эга бўлган ислохотлар амалга оширилди. Жумладан, 1992 йил 3 июль куни қабул қилинган "Умумий ҳарбий мажбурият ва ҳарбий хизмат тўғрисида"ги Қонунга асосан муддатли ҳарбий хизмат мuddати 18 ой, олий маълумотли фуқаролар учун эса 12 ой қилиб белгиланди. Мазкур қонун 2002 йил 12 декабрда янги тахрирда қабул қилинди, унга асосан юртимизда мuddатли ҳарбий хизмат мuddати ҳарбий хизматни оддий аскарлар ва сержантлар таркиби лавозимларида ўтаётган ҳарбий хизматчилар учун — ўн икки ой, олий маълумотлилар учун — тўққиз ой қилиб белгиланди.

*/Давоми 3-бетда/
Бош прокуратурада*

Матбуот анжумани

2012 йилнинг 28 март куни Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратурасида "Жиноятчиликка қарши кураш ва ҳуқуқбузарликларнинг олдини олишда жамоатчилик иштироки" мавзусида матбуот анжумани бўлиб ўтди.

Тадбирда Бош прокуратура, Ички ишлар вазирлиги, Хотин-қизлар қўмитаси, "Маҳалла" ва "Нуроний" жағмармалари, "Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати масъул ходимлари ҳамда оммавий ахборот воситалари вакиллари иштирок этди.

Анжуманда республикада жиноятчилик ва ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш борасидаги ишлар самардорлигини ошириш мақсадида ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар томонидан ҳокимликлар, давлат бошқаруви идоралари, ўзини ўзи бошқариш органлари, жамоат ҳамда нодавлат нотижорат ташкилотлари билан ҳамкорликда ре-

жалар ишлаб чиқилиб, муайян ишлар амалга оширилаётганлиги таъкидланди.

Мунозараларда жиноятчиликка қарши кураш самардорлигини оширишда аҳоли, айниқса, ёшлар орасида тушунтириш ишларини янада кучайтириш зарурлиги, бунда жамоатчилик имкониятларидан самарали фойдаланиш лозимлиги қайд этилди.

Анжуманда Бош прокуратура, Ички ишлар вазирлиги ҳамда нодавлат нотижорат ташкилотларининг масъул ходимлари кун тартибидagi масала бўйича оммавий ахборот воситалари вакиллари ва жамоатчиликни қизиқтирган саволларга жавоб бердилар.

Тадбир якунида жиноятчиликка қарши курашишда тарғибот ишлари ҳамда оммавий ахборот воситалари билан ҳамкорликни янада яхшилаш лозимлиги таъкидлаб ўтилди.

Ўз мухбиримиз

Таълим даргоҳлари ичида мактаб энг улуғи ва энг азизи саналади. Ҳар бир инсон илк саволни мактабдан олгани боис бўлса керак, ундаги жўшқин ҳаёт, устоз-мураббийларнинг таълим-тарбияси, болаликдаги хотиралар бир умр ёзда сақланади. Айниқса, таълим берган устозларнинг ҳеч бир тамасиз меҳрибон, очиққўнги, содда табиати уларга нисбатан илқик уйғотади. Аммо, ана шундай азиз даргоҳда ҳам тамагирик каби салбий ҳолатлар содир бўлиб турар экан.

Шаҳодатномани сотмоқчи эди

Самарқанд шаҳрида яшовчи Гулбахор Саидмуродовага мактабни тугатганлиги тўғрисида шаҳодатнома керак бўлиб қолди. Узиники уйда содир бўлган ёнғин натижасида ёниб кетган эди. Шу сабабли, шаҳодатноманинг дубликати олиш учун ўзи ўқиган 31-умумтаълим мактабига йўл олган Гулбахор директор Фарида Акзамовага учрашди.

— Сизга шаҳодатнома нега керак бўлиб қолди?

— Менга "Грин кард" ўйинидан Америкага кетиш учун ютук чиқди. Яқинда оила аъзоларим билан кетмоқчиман. Шаҳодатнома ўша ерга керак экан.

— Яхши, аммо дубликат олишнинг анча-мунча харажати бор, — деди мактаб директори.

— Майли, қанча харажати бўлса ҳам, фақат тезроқ тўғирлаб берсангиз.

— Унда сиз шаҳодатнома йўқолганлиги ҳақида газетага эълон бериб, маҳаллада маълумотнома, паспортингиз ва никоҳ тузилганлиги ҳақидаги гувоҳномадан нусха олиб келинг.

Шундан сўнг Гулбахор бир неча бор мактабга бориб келди. Ундан ҳужжатларни олиб қолган директорнинг бошланғич синфлар бўйича ўринбосари Нодира Негматова Гулбахордан бир сафар 30 минг

Санжархон ФАЙЗИЕВ,
Самарқанд вилоят
прокуратураси АМИБ терговчиси

сўм, кейинги гал 20 минг сўм олиб қолди. Аммо бу билан иш битмади. Шундан сўнг ишга Гулбахорнинг турмуш ўртоғи Фахриддин аράлашди. У мактаб директорининг олдига келиб, шаҳодатнома дубликати тизроқ тайёрлаб беришни сўради. Фарида Акзамова хали уни, хали буни баҳона қилавергач, Фахриддин:

— Опа, шу ишни тизроқ битириш беришингиз учун қанча кетади? — деди дангал.

— 200 минг сўм берасиз, — деди Фарида Акзамова.

Буни эшитган йигит индамай хонадан чиқиб кетди. У уйда хотини билан маслаҳатлашиб, бу ҳақда ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларга мурожаат этди.

Фарида Акзамова хизмат хонасида Фахриддиндан 200 минг сўм пуллари пора тариқасида олгач, йигит чиқиб кетди-ю, хонага ҳуқуқни ҳимоя қилувчи орган ходимлари кириб келишди.

Ўз нафси йўлида адашиб, жиноятга қўл урган мактаб директори Фарида Акзамова ва ўринбосари Нодира Негматоваларнинг иши судга оширилгач, улар қилмишларига яраша тегишли жазога тортидлар.

Юрт равнақи йўлида

Мамлакатнинг иқтисодий ўсишини таъминлаш, янги иш ўринлари яратиб, бандлик масаласини ҳал этиш, аҳолининг турмуш даражасини оширишда тадбиркор ҳамма ишбилармонларнинг ўрни беқиёс бўлгани боис, мазкур соҳани жадал ривожлантириб, қўллаб-қувватлашга Ҳукуматимиз томонидан алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Олим НУРУЛЛАЕВ,
Юнусобод туман
прокурорини ўринбосари

Хусусан, Юнусобод туман прокуратураси томонидан ҳам Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2005 йил 14 июлдаги "Тадбиркорлик субъектларини ҳуқуқий ҳимоя қилиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида" ги, 2 октябрдаги "Тадбиркорлик субъектларини текширишни янада қисқартириш ва унинг тизимини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида" ги Фармонлари ҳамда Бош прокурорнинг 2011 йил 8 февралдаги "Тадбиркорлик субъектларини ҳуқуқий ҳимоя қилишга қаратилган қонунлар ижроси юзасидан қатор ишлар амалга оширилди. Жумладан, тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилиш, уларга етказилган зарарларни ўз вақтида ундириш, мансабдор шахслар, маҳаллий ҳокимият бошқаруви органлари ва назорат-тектирув идораларининг масъулиятини оширишга қаратилган қонунлар, ҳуқуқий-норматив ҳужжатларнинг бажарилишини таъминлаш устидан доимий назорат ўрнатилган бўлиб, ушбу тадбирларни амалга ошириш, ишлаб чиқаришни ривожлантириш, бу борада пайдо бўлган муаммоларни ҳал этиш мақсадида туман ҳокимлиги ва тегишли идоралар ҳамкорлигида, ҳар ойда икки марта соҳа вакиллари билан учрашувлар ўтказилиб келинмоқда.

Бундан ташқари, "Ишонч телефони" орқали туман прокуратурасига келиб тушган аризалар бўйича тезкорлик билан текширувлар ўтказилиб, аниқланган қонунбузилиш ҳолатлари юзасидан тегишли прокурор назорати ҳужжатлари қўлланилмоқда. Масалан, яқна тартибдаги тадбиркор Д.Шихов Фаолиятдаги муаммолар ҳал этилиши алоҳида амалий ёрдам сўраб Савдо-саноат палатасининг Юнусобод туман бўлимига мурожаат қилган бўлса-да, ҳанузгача жавоб ололмаётганини билдирган. Текшириш натижасига кўра, тадбиркорнинг мурожаати қонунда белгиланган муддатларда кўриб чиқилмаганлиги аниқланиб, бўлим бошлиғи интисозий, бўлим бош мутахассиси эса, маъмурий жавобгарликка тортилган.

Шу каби, ишонч телефони-га мурожаат қилиб, туман Давлат солиқ инспекцияси томонидан қўлланилган молиявий жаримадан норози эканлигини баён қилган хусусий тадбиркор Х.Тошпўлатовнинг аризаси бўйича ўтказилган текширувда солиқ қонунчилиги талабларининг бузилганлиги аниқланиб, юқорида қайд этилган ноқонуний қарор туман прокуратурасининг протестига асосан бекор қилинган.

Шунингдек, маҳаллий ҳокимият ва ҳуқуқ идораларининг тадбиркорлик субъектлари фаолияти билан боғлиқ қарорлари, фармойишлари ва бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатларининг қонунийлиги ҳамда назорат-тектирув органлари томонидан тадбиркорлик субъектлари фаолиятини текшириш натижаларига кўра қўлланилган ҳуқуқий таъсир чоралари ва молиявий санкцияларнинг қонунийлиги ҳар 10 кунда ўрганилиб, ушбу жараёнда аниқланган ноқонуний ҳуқуқий ҳужжатларни протест келтириш йўли билан бекор қилиш ёки қонун талабига мослаштириш чоралари кўрилувчи.

Умид қиламизки, тадбиркорларимиз ҳам ўзларига кўрсатилаётган имкониятлардан янада самарали фойдаланиб, юрт ривожига баракали улуш қўшадилар.

"Gulruh trans" хусусий корхонасини ташкил этган Алижон Раҳимов "Арно эксклюзив" МЧЖдан мавсумий соябон қурилмасини ижарага олиб, ўтган йилнинг 5 январидан Юнусобод тумани 11-даҳасида "Боғи шамол" номи кафе фаолиятини йўлга қўяди. Бу ерда яхна ичимликлар, пиво, турли хил миллий таомлар тайёрлаб, mijozларга хизмат кўрсатишни бошлаб юборди.

«Боғи шамол»да соғурилган пуллар

А.МУЛЛАЖОНОВ,
СВОЖДЛҚК Департаментининг Юнусобод туман бўлими бошлиғи

Биламизки, қозонда таом пишириш ёки тандирда сомса ёпиш учун ҳам олов керак. Бу замонда ҳеч бир ошхонада ўчоқ ёки таом пиширилмаслиги ҳам ҳеч кимга сир эмас. Хуллас, кафе фаолиятини юритиш учун электр тармоқларига уланish шарт. Бунинг учун эса пойтахтимизда электр энергиясини етказиб берувчи ташкилот — "Тошкент шаҳар электр тармоқлари" ОАЖ билан шартнома тузиш керак бўлади. Аммо А.Раҳимов бошқача йўл тутди. У ҳеч қандай шартнома тузмасдан, ўзбошимчилик билан электр тармоқларига уланish олдди ва бу билан у Вазирилар Маҳкамасининг 2004 йил 1 ноябрь кундаги 511-сонли "Электр энергиясидан фойдаланганлик учун ҳисоб-китоб қилиш механизмининг тубдан такомиллаштириш тўғрисида" ги Қарори талабларига зид иш тутди.

СВОЖДЛҚК Департаментининг Юнусобод туман бўлими ва "Тошкент шаҳар электр тармоқлари" ОАЖ ходимлари томонидан ўтказилган текшириш давомида "Gulruh trans" хусусий корхонасига қарашли "Боғи шамол" кафеда электр энергиясидан фойдаланиш аҳоли текширилганда ноқонуний ҳолатлар аниқланган. Кафеда электр энергиясидан фойдаланиш қоидаларининг бузилиши натижасида 10 088 131 сўм зарар етказилгани аниқланган.

Шунингдек, "Боғи шамол" кафеда тайёрланган озиқ-овқат маҳсулотлари савдосидан тушган 19 млн. 300 минг сўм нақд пул маблағлари назорат касса машинаси хотирасига киритилмаган ва банка инкассация қилинмаган.

Суд А.Раҳимовни Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 185¹-моддасининг 2-қисми, 189-моддасининг 3-қисмида назарда тутилган жиноятларни содир этганлигида айбдор деб топди ва унга энг кам иш ҳақининг 300 баравари миқдорида жазима ҳамда 2 йил муддатга савдо ва воситачилик фаолияти билан шуғулланиш ҳуқуқидан маҳрум қилиш жазосини тайинлади.

Начора, ноқонуний йўл ана шундай қонуний жазонинг қўлланилишига олиб келади. Ҳамон давлат ва жамият маблағларини соғурилган дардида юрганларга "Боғи шамол" мисоли сабоқ бўлса, ажаб эмас.

Сохта тадбиркорлар ёхуд қинғир ишнинг қийиғи

Ж.ШАНИЯЗОВ,
СВОЖДЛҚК Департаментининг Қорақалпоғистон
Республикаси бошқармаси бошлиғи
вазифасини бажарувчи

воз, электрокабел, электр автомат, 1680 кг. кунжара, 200 литр қўлбола пахта ёғи ва бошқа маҳсулотлар ашёвий далил тариқасида олиб қўйилди. Маълум бўлишича, у ноқонуний фаолияти билан туман электр энергияси корхонасига 2 млн. 116 минг 800 сўмлик моддий зарар етказган экан.

Кейгили туманида яшовчи фуқаро Б.Абдуллаева ҳам ўз уйда ноқонуний равишда қўлбола мойҳувоз ускунасида пахта чигитидан ёғ ишлаб чиқариш цехини ташкил қилганлиги аниқланиб, тадбир жараёнида жами 714 минг 877 сўмлик мойҳувоз ускунаси, 1675 кг. пахта чигити ва бошқа маҳсулотлар ашёвий далил сифатида олинди.

Фуқаро Қ.Чимбаев ҳам осон даромд топиш илнинида бўлганлардан чиқиб қолди. У ҳам ўз уйда инсон саломатлиги хавфсизлигига жавоб бермайдиган пахта ёғини ишлаб чиқариш билан шуғулланган. Ўтказилган тадбир жараёнида унинг уйдан жами 788 минг сўмлик сифатсиз пахта ёғи ва бошқа маҳсулотлар ашёвий далил сифатида олиб қўйилди.

Юқоридаги ҳар учала ҳолат бўйича "тадбиркорлар"га нисбатан ҳазонинг муқаррарлиги таъминланди. Шу билан бу масала ўз ечимини топгандай кўринади. Аммо, сохта ишбилармонлар томонидан ишлаб чиқарилган ва сотилган сифатсиз маҳсулотларни истемол қилган кишиларнинг соғлиғига зарар етмаслигига ҳеч ким қароқалмайди.

Инсоннинг ақлу заковати жуда кўп нарсага қодир. Бироқ, нур бор жойда соя бўлганидек, ана шу онгнинг маҳсули ҳам ҳаммага яхшиликка хизмат қиларемас экан. Чунки, юқоридаги каби сифатсиз, истемолчиларнинг ҳаёти ва соғлиғи хавфсизлиги талабларига жавоб бермайдиган маҳсулотларни сотиб, мўмай даромд ортиримоқчи бўлганлар қилмишларининг оқибатини бир ўйлаб кўрсалар, фойдадан холи бўлмас эди.

Бугунги кунда юртимиз иқтисодиётининг ривожланишида кичик бизнес ва тадбиркорлик субъектларининг ўз ўрни бор. Уларнинг самарали меҳнатлари эвазига бозорларимиз турли-туман маҳсулотлар билан кундан-кунга тўлиб бормоқда. Шу боис, тадбиркорлик субъектларини қўллаб-қувватлаш ва улар фаолиятини янада ривожлантириш мақсадида Президентимизнинг ташаббуси билан қатор қарор ва фармонлар қабул қилинган ҳамда тадбиркорликни ривожлантиришнинг жаҳон стандартларига мос ҳуқуқий асослари яратилди.

Қонун доирасида даромд топиш учун ақлни ишлатишдан ташқари, ҳалол меҳнат ҳам талаб этилади. Ҳар қандай бошланғич ишнинг муваффақияти замирида эса, ҳалоллик, поклик ва энг муҳими ҳақ ҳамда давлат манфаати муҳимасам бўлгандагина қўзланган мақсадга эришилади.

Бугунги кунда ҳам ўзларига, ҳам эл-юртга, ҳам давлатга наф келтираётган тадбиркорларнинг сони кун сайин ортиб бормоқда. Бироқ, виждон ишлаб келаётган ана шундай тадбиркорлар билан бирга тадбиркорликнинг моҳиятини тушулмаган, давлат томонидан берилган имкониятлардан фойдаланмай, фақат ўз манфаатини ўйлаётганлар ҳам учраб турибди.

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳузуридаги Солиқ, валютага оид жиноятларга ва жиний даромадларни легаллаштиришга қарши курашиш департаментининг Қорақалпоғистон Республикаси бошқармаси томонидан қонуний тадбиркорлар орасида соғлом рақобат муҳитини бузиб келаётган "сохта тадбиркорлар"ни аниқлаш ҳамда уларнинг фаолиятига барҳам бериш бўйича бир қатор ишлар амалга оширилди.

Ана шундай "тадбиркорлик"нинг бошини тушганлардан бири Р.Жаксимуратов экан. Ўзбошимчилик билан электр тармоғига уланish, қўлбола мойҳувоз ускунасида пахта чигитидан ёғ ишлаб чиқариш учун ноқонуний равишда уйда цех ташкил қилган бу шовқондан жами 3 млн. 274 минг 337 сўмлик қўлбола усудла асалган мойҳу-

/Давоми.
Бошланиши 1-бетда/

Юртимиз тинчлиги ва тараққиёти кафолати

Шунингдек, фуқароларни танлов асосида мuddатли ҳарбий хизматга олиш тизими яратилди, қақирув комиссияларининг ишида ошқораликни ва самарали жамоатчилик назоратини таъминлаш учун қақирув комиссиялари таркибига мақаллий давлат ҳокимияти органлари, кенг жамоатчилик, "Қамолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати, Хотин-қизлар қўмитаси, "Нуроний" ва "Маҳалла" жамағамаларининг вакиллари кириштирилди.

Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучларида мuddатли ҳарбий хизматни ўташ шарт-шароитларини ислоҳ қилиш, қўшинларнинг жанговар, ижтимоий-сиёсий ва сафарбарлик жиҳатдан тайёргарлигини ривожлантириш мақсадида Юртбошимизнинг 2008 йил 20 ноябрь куни "Фуқароларнинг Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучларида мuddатли ҳарбий хизматни ўташ шарт-шароитларини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармони қабул қилинди. Ушбу Фармонга асосан республика-миз фуқаролари мuddатли ҳарбий хизматга йилга икки марта қақиридан иборат совет тизимидан қолган ва мuddатли ҳарбий хизматчиларга ҳарбий мутахассислик сирларини ўрганишга қийинчилик туғдирадиган одатга барҳам берилиб, 2009 йилдан бошлаб фуқароларни Қуролли Кучлар таркибидидаги мuddатли ҳарбий хизматга йилга бир марта — февраль-март ойларида қақириш ва белгиланган мuddатли ҳарбий хизматни ўтаб бўлган фуқаролар Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари захирасига март-апрель ойларида бўшатилишини белгиловчи янги тартиб жорий қилинди.

Фуқароларнинг мuddатли ҳарбий хизматни ўташ тизимини такомиллаштириш борасида қўрилган чора-тадбирлар Қуролли Кучларни қақирлувчилар билан тўлдирishини сифат жиҳатидан яхшилаш имконини берди. Уларнинг жисмоний ва интеллектуал ривожланиш даражаси жиддий равишда ошди, аҳоли ўртасида ҳарбий хизматнинг обрў-эътибори тубдан ўзгарди. Шу билан бир қаторда, қақирлувчиларнинг бир йилда бир марта қақиртирилиши ҳарбий хизматчилар ўртасида маънавий-ахлоқий вазият яхшиланишига, улар ўртасида турли қонунбузарликлар содир этилишининг олди олинишига имкон яратди.

Ҳозирги вақтда бир йиллик мuddатли ҳарбий хизматга қақирув кенг жамоатчилигини ўз ичига олган қақирув комиссияси томонидан танлов асосида амалга оширилмоқда. Ушбу жорий этилган янги қўринишдаги қақирув ишлари ўз навбатида аскарларнинг хизматни сифатли ўташи ва ҳарбий мутахассисликка ўқитиш бўйича дастурларни пухта ўзлаштиришига, замонавий ахборот технологиялари оид билимларини оқсатиришига хизмат қилмоқда.

Ҳозирги кунда жойлардаги мудофаа ишлари бошқарма ва бўлимлари замон талаблари асосида жиҳозланаётгани эса қақирлувчиларни сифат-

ли тиббий қўриқ ва синовлардан ўтказиш учун зарур кулайлик яратиб, Қуролли Кучларимиз шахсий таркибини яхши тайёрланган, ҳар томонлама етук, бақувват ва мард йигитлар билан тўлдирish имконини бермоқда.

Шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, Қуролли Кучларимиздаги ислохотларнинг муҳим йўналиши миллий армия-мизнинг жанговар қудрати ва маҳоратини юксалтирадиган куч — армия сафларидаги инсонлар ҳамда оила аъзоларининг ижтимоий ҳимоясига қаратилган қўшинларнинг жанговар шайлигини мустаҳкамлашда ўз ижобий самара-

сини бермоқда. Президентимиз таъкидлаганидек, "Армияни том маънода армия қилдиган, ҳар қандай мураккаб вазият ва синовлардан ёруғ юз билан чиқишига асос бўладиган, унинг жанговар қудрати ва ҳарбий маҳоратини юксалтирадиган куч — бу армия сафларида хизмат қилаётган инсонлардир". Шу маънода ҳарбий соҳадаги ислохотлар, аввало, заманимизда туғилиб ўсган, шу диёрда вояга етган ватанпарвар инсонларга эътибор, ғамхўрликка қаратилган. Бу фикрларимиз исботини, кейинги йилларда муҳим Фармон, Қарорлар мисолида ҳам қўришимиз мумкин. Уларнинг аксарияти армия сафларида хизмат қилаётган, юрт ҳимоясини, тинчлигини ўзига бурч ва касб деб билган ҳарбийларимизни янада кенгроқ ижтимоий ҳимоялашга, уларга турли имтиёзлар ва шароитлар яратишга қаратилган. Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 22 майдаги "Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучларининг оддий аскарлар ва сержантлар таркибидида мuddатли ҳарбий хизматни ўтаётган ҳарбий хизматчиларга қўшимча имтиёзлар бериш тўғрисида"ги Қарорига қўра мuddатли ҳарбий хизматчиларнинг ойлик лавозим маошлари икки бараварга, ҳарбий хизматдан бўшатишда берилладиган нафақа миқдори — энг кам ойлик иш ҳақининг 8 баравари миқдоридида оширилганини, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2005 йил 19 август кунидидаги "Ўзбекистон Респуб-

ликаси Қуролли Кучлари ҳарбий хизматчиларини ижтимоий муҳофаза қилиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Қарорига қўра мuddатли ҳарбий хизматчиларни ҳарбий хизматдан бўшатиш чоғида берилладиган нафақа миқдори 2 баравар оширилиб, энг кам ойлик иш ҳақининг 16 баравари миқдоридида белги-лангани бунинг ёрқин ифодасидир.

Давлатимиз раҳбарининг 2005 йил 31 октябрдаги Қарорига биноан мuddатли ҳарбий хизматни ўтаётган йигитларимизга берилладиган имтиёзлар тизими янада такомиллашти-

рилди. Ҳарбий қисм тавсияно-масига эга бўлган ёшларимиз республика олий ўқув юрталарига ўқишга киришда тест имтиҳонларида тўпланиши мумкин бўлган энг кўп баллнинг 25 фоизи миқдоридида имтиёзга эга бўлишмоқда.

Қуролли Кучларда амалга оширилаётган ислохотлар натижасида ҳозирги кунда ҳарбий хизмат нуфузи бениҳоя ошди, ҳарбий хизматчи деган ном шарафли касбга айлан-ди.

Бугун мамлакатимизнинг барча ҳудудларида давлатимиз раҳбари, Ислам Каримовнинг 2012 йил 12 январь кунги "Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг мuddатли ҳарбий хизматга навбатдаги қақируви ҳамда белгиланган хизмат мuddатларини ўтаб бўлган ҳарбий хизматчиларни Қуролли Кучлар резервига бўшатиш тўғрисида"ги Қарорига асосан Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари резервига бўшатишдан ҳарбий хизматчиларни яшаш жойларида тантанали кутиб олиш ҳамда қақирлувчиларни мuddатли ҳарбий хизматга тантанали руҳда жўнатиш тадбирлари кенг қўламада амалга оширилмоқда.

Республика Ҳарбий прокуратураси томонидан мазкур йўналишда қатор тадбирлар амалга ошириб келинмоқда. Жумладан, "Умумий ҳарбий мажбурият ва ҳарбий хизмат тўғрисида"ги Қонун ижросини таъминлаш мақсадида доимий равишда назорат остидаги туман ва шаҳар мудофаа ишлари бўлимларида, киш-

лоқ, маҳалла, шаҳарлар йигинларида қақирлувчилар ҳамда уларнинг ота-оналари билан учрашувлар, давра суҳбатлари ҳамда қабул кунлари ўтказилмоқда. Барча туман, шаҳар мудофаа ишлари бўлимларида ва вилоят мудофаа ишлари бошқармаларида ҳамда қақирув-йигув пунктларида Республика Ҳарбий прокуратураси органларининг "Ишонч телефонлари" рақамлари қўринадиган жойларга осиб қўйилган. Бу фуқаролар ва қақирлувчиларга ўзларини қизиқтирган барча саволлар бўйича мурожаат қилишлари ва муаммоларини жойида ҳал этиш имкониятини яратмоқда.

Вилоятларнинг Мудофаа ишлари бошқармаси биноларида қақирлувчиларни ва уларнинг ота-оналарини қизиқтирган саволлари бўйича қабул қилиш учун фуқароларни қабул қилиш хоналари ташкил этилган. Фуқароларни қабул қилиш хоналарида Мудофаа ишлари бошқармаси раҳбарияти ва жойлардаги барча ҳарбий округ ва ҳудудий ҳарбий прокуратуралар ходимлари томонидан фуқароларнинг турли масалалар бўйича доимий равишда қабули ташкил қилиниб, уларни қизиқтирган масалалар бўйича тушунтириш ишлари олиб борилмоқда. Жумладан, Ўзбекистон Республикаси Ҳарбий прокуратураси органлари томонидан 2012 йил январь ойидан туман ва шаҳар мудофаа ишлари бўлимларида ҳамда маҳалла фуқаролар йигинларида қақирлувчилар ва уларнинг ота-оналари, маҳалла фойдалари ҳамда маҳаллий

рам табригида Қуролли Кучлар ҳарбий қисмларининг сафарбарликка доимий равишда тайёрлиги ва ҳаракатчанлиги, уларнинг юз бериши мумкин бўлган турли таҳдид ва ҳавф-хатарларни, чегараларимиз дахлсизлигини, фуқароларимизнинг тинчлигини бузишга қаратилган уришишларни ўз вақтида самарали бартараф этиш қобилиятини таъминлаш, ҳарбий қисм ва бўлимларда қурол-ярғоч ва жанговар техникалар сақланиши ҳамда аскар, сержант ва офицерлар таркибининг хизматни ўташ ва яшаш жойларидаги ижтимоий ва маиший шароитларини изчил ва тизимли равишда яхшилаш, ҳарбий хизматчиларни уй-жой билан таъминлаш, ҳарбий шахарчаларни қуриш ва реконструкция қилиш, уларга энг замонавий талаб ва стандартларга жавоб берадиган барча кулайликларни яратиш юзасидан бир қатор вазифалар белгилаб берилган. Байрам табриги талабларини кенг омма эътиборига етказиш мақсадида Республика Ҳарбий прокуратураси органлари томонидан алоҳида тадбирлар режаси ишлаб чиқилиб, ҳарбий прокуратуралар назорати остидаги ҳарбий қисм ва муассасаларда, шунингдек, ҳарбий маданиятда истиқомат қилувчи ҳарбий хизматчилар ва уларнинг оила аъзолари ўртасида давра суҳбатлари, учрашувлар ҳамда ўқув амалий-семинар машғулотлари ўтказиб келинмоқда.

Юртимизга баҳор фасли кириб келди. Фурсатдан фойдаланиб, халқимизнинг янги-ланиши, яшариш байрами

ҳокимият органлари вакиллари иштирокида учрашувлар ўтказилиб, бу борадаги асосий эътибор миллий қонунларимиз талаблари, фуқаролар ва қақирлувчиларнинг ҳуқуқий маданиятини кўтариш, шунингдек, қонунбузилишларнинг олдини олишга қаратилмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Президентини — Қуролли Кучлар Олий Бош Қўмондонини Ислам Каримовнинг 2012 йил 13 январь кунги Ўзбекистон Қуролли Кучларининг 20 йилги муносабати билан Ватан ҳимоячиларига йўллаган бай-

бўлган Наврўзи олам билан ҳамма юртдошларимизни, шу жумладан, Қуролли Кучлар сафидида ҳарбий хизмат ўтаётган ҳарбий хизматчиларни, уларнинг оила аъзоларини, ишчи ва хизматчиларини ҳамда ҳурматли фахрийларимизни чин қалбимдан табриқлайман. Уларга сийхат-саломатлик, бахту саодат, Ватанимизнинг тинчлиги, мустақиллигимизнинг барқарорлиги ва халқимиз осойишталигини таъминлашдек машаққатли ва шарафли хизматларида янги-лани муносабати билан Ватан ҳимоячиларига йўллаган бай-

Муқаддас қадрият

Бундан уч йил олдин "Huquq" газетасининг 2009 йил 2 апрелдаги 14-сонда "Одамийликни унутмайлик" номли сарлавҳа остида мақола чоп этилган бўлиб, унда юртимизда мавжуд бўлган қабристонлар ҳусусида фикр юритилган, уларнинг ақсариятидаги қонунбузилиши ҳолатлари танқид қилинган эди. Ўтган вақт мобайнида бу борда анча-мунча ижобий ишлар қилинди. Жумладан, 2010 йил 27 декабрь куни Бош прокурорнинг ташаббуси билан киритилган "Дафн этиш ва дафн иши тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни қабул қилинди ҳамда 2011 йилнинг 4 апрелида Вазирлар Маҳкамаси томонидан уни амалга ошириш юзасидан қарор ҳам қабул қилинди.

Айтиш жоизки, ушбу қонун дафн этиш ва дафн ишининг ҳуқуқий асосларини шакллантиришга, дафн этишни амалга ошириш кафолатларини белгилашга, дафн этиш жойларини ташкил этишга ҳамда бу соҳадаги ҳуқуқий муносабатларни тартибга солишга қаратилган бўлиб, унинг қабул қилиниши дафн этиш ва дафн иши тўғрисидаги миллий қонун ҳужжатларини халқаро стандартларга мувофиқлаштириш имконини берди.

Шундай бўлса-да, прокуратура органлари томонидан юқорида қайд этилган қонун билан Вазирлар Маҳкамаси қарорининг ижроси юзасидан ўтказилган текширишлардан ушбу соҳада ҳали-ҳануз камчиликлар борлиги, шунингдек, айрим жойларда қўпол қонунбузилиши ҳолатларига йўл қўйилаётгани аниқланди.

Хусусан, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари, соғлиқни сақлаш, табиатни муҳофаза қилиш, ер ресурслари ва давлат кадастри ҳамда бошқа мутасадди идоралар томонидан қабристонларни сақлаш, ободонлаштириш ва бу бордаги фаолиятни назорат қилиш бўйича вазифаларга масъулиятсизлик билан ёндашилган.

Масалан, дафн этиш жойлари туман, шаҳар давлат ҳокимияти органлари тасаруфиди бўлиши қонуннинг 4-моддасида қатъий белгилаб қўйилган бўлса-да, айрим маҳаллий давлат органлари томонидан бу ишлар ханузгача амалга оширилмаган. Жумладан, Самарқанд вилоятидаги 1158 та қабристондан 1111 таси (96 фоизи) ҳозирга қадар ўзини ўзи бошқариш органларига тегишли бўлса, Фарғона туманидаги 86 та, Зангиота туманидаги 58 та, Амударё туманидаги 45 та, Элликқалъа туманидаги 21 та, Марҳамат туманидаги 13 та қабристон туман ҳокимиятлари тасаруфига олинмаган.

Баъзи жойларда маҳаллий давлат ҳокимияти органлари соҳага оид қонун ҳужжатларини таъминланмаган ҳамда уларни амалга оширишга қаратилган чора-тадбирлар ишлаб чиқилмаган бўлса, айримларида қарорлар номига қабул қилиниб, ижроси амалга оширилмаган. Хусусан, Арнасай туман ҳокимлиги юқорида қайд этилган қарор билан тасдиқланган дафн этиш фаолиятини тартибга солувчи низоми билан таъминланмаган. Натижада, қонун ижроси бўйича чора-тадбирлар дастури ишлаб чиқилмай, тумандаги қабристонлар қонун талабига жавоб берайдиган аҳволга келиб қолган. Худди шундай ҳолатларни Қибрай ва Шахрисабз, Асака, Бектемир, Бувайда, Бўстонлик, Куйи Чирчик, Беруний, Элликқалъа туманларида ҳам кўришимиз мумкин бўлса, Зарафшон шаҳрида дастур номига ишлаб чиқилган бўлиб, ижроси ўз ҳолига ташлаб қўйилган.

Ўлим ҳақлигини, ҳамма ҳам бир кун келиб бу дунёдан ўтишини қайта-қайта таъкидлашнинг ҳолати бўлмаса керак. Борар жойимиз — аждодларимиз, ота-боболаримиз мангу кўним топган ўша манзилларда. Шундай бўлса-да, айрим вазирликларнинг мансабдор шахслари ҳамда маҳаллий давлат ҳокимияти органлари томонидан дафн этиш жойлари фаолиятини молиявий таъминлаш масаласи эътибордан четда қолиб кетган. Мисол тариқасида оладиган бўлсак, Бухоро вилоятида бор-йўги 3 та туманда қабристонларни ободонлаштириш учун 83 млн. сўм ажратилган бўлса, Қўқон шаҳрида 14 та, Элликқалъада 21 та, Ғаллаорда эса 78 та қабристоннинг фаолият юритиш учун умуман маблағ ажратилмаган-

Маҳкам ВОҲИДОВ,
Бош прокуратура бошқарма катта прокурори

лигини қандай изоҳлаш мумкин?!

Шукри, саховатпеша халқимиз бор. Лозим бўлса, молиявий жиҳатдан ҳам имкон даражасида қўмақ беришга шай турган юртдошларимиз ҳам талайгина. Аммо, шундай бўлса-да, айрим мутасадди идоралар томонидан дафн этиш жойларини сақлаш ва ободонлаштириш учун хайр-эхсонлардан фойдаланиш масаласи қонун ҳужжатлари асосида ташкил этилмаганлиги натижасида, ушбу молиявий манбадан ҳам самарали фойдаланилмаган. Хусусан, Ховос туманида хайр-эхсонлар билан боғлиқ ташкилий масалаларни ҳал этиш бўйича махсус комиссия нафақат тузилмаган, балки бу мақсадлар учун банк муассасасида ҳисоб рақами ҳам очилмаган. Қўқон шаҳридагилар ховосликлардан "ўрناق" олишган бўлса, Чортоқ туманида ушбу масалага панжа орасидан қаралганлиги оқибатида, 6 та қабристонда эҳсон тариқасида берилган пуллар қабристон назоратчилари томонидан ўзлаштириб юборилган.

Наманган шаҳридаги "Мавлоно" қабристониди бўлса, ақсична ҳолатни кузатиш мумкин. Бу ердаги хайр-эхсон қўтиси 2011 йилнинг 15 апрелида муҳранган бўлиб, ярим йилдан ошқ вақт ичида очилмаган ҳамда хайр-эхсонни рўйхатдан ўтказиш дафтери юритилмаган.

Сўзимиз аввалда қайд этганимиз, "Одамийликни унутмайлик" номли мақолада ақсарият қабристонларда ободонлаштириш ишлари, хусусан, дафн этиш жойларини қўриқлаш, девор билан ўраш, асфальт ёки бошқа қопламалар ётқизиш, сув, электр энергияси билан таъминлаш, қўқаламзорлаштириш ва чикиндилардан тозалаш ишлари ўз ҳолига ташлаб қўйилгани танқид қилинган эди. Буни қарангки, орадан роппа-роса уч йил ўтган бўлса-да, айрим қабристонларда ҳануз ўша аҳволи қўриш мумкин.

Жумладан, Амударё туманидаги 45 та, Элликқалъа туманидаги 21 та, Марҳамат туманидаги 55 та, Ғаллаорол туманидаги 78 та қабристон туман ҳокимларининг бепарволиклари туфайли ер кадастри рўйхатидан ўтказилмаган. Жарқўрган туман ҳокими томонидан экологик экспертизанинг хулосаси олинмай, "Маслаҳатпеша" маҳалласи худудидан қабристон учун ер ажратиш тўғрисида қарор қабул қилинган. Избоскан туман ҳокимининг қарори билан бир фуқарога "Навжур" қабристони худудидоги 0,14 гектар ер майдонида савдо дўконлари қуриш ва мевали бот ташкил этиш учун ажратиб берилган худуд девор билан ўраб олинган. Ноконуний чиқарилган қарорлар тегишли прокурор назорати ҳужжатларини қўллаш орқали бекор қилиниб, қурилма ҳам буздириб ташланди.

Айрим ҳудудларда дафн этиш жойлари ер майдонларидан фойдаланиш борасидаги ишларнинг ўз ҳолига ташлаб қўйилиши оқибатида мол боқиш, мевали қўчатлар экиш ва ҳатто қишлоқ экинлари етиштириш ҳолатлари ҳам ўз берган. Масалан, Пешку туманидаги "Ҳўжа Пешку" ва "Қўрғонтепа" қабристонларида товуқхона билан қўйхоналар ташкил этилган бўлса, Мингбулоқ туманида янги ташкил этилган "Қозоқовул" қабристони назоратчиси 4,08 гектар ерда тарвуз, шולי ҳамда маккажўхори экинларини етиштирган. Худди шундай ҳолатларга Гурлан, Қўшқўйри, Олтинқўл туманлари ва Бухоро шаҳридаги қабристонларда ҳам йўл қўйилган.

Ўтказилган тадбирлар натижасига кўра, аниқланган қонунбузилиши ҳолатлари, уларнинг келиб чиқиш сабаблари ва бунга имконият яратиб бераётган шарт-шароитларни бартараф этиш тўғрисида 200 та тақдимнома киритилди. 44 нафар мансабдор ва бошқа шахслар қонунбузилишига йўл қўймаслик хусусида оғохлантирилиб, 258 нафари маъмурий ва интизомий жавобгарликка тортиди.

Хулоса ўрнида нафақат бугун сафимизда юрган ёру-бирларимизни қадрлаб, эъзозлаш, балки мангуликка юз тутган аждодларимизнинг руҳини хотирлаб, уларнинг кўним топган сўнги мақолалик ҳам эътибордан четда қолдирмаслик ҳар биримизнинг инсонийлик бурчимиз эканлигини яна бир бор таъкидлаб ўтишни истар эдик.

«Huquq» почтасидан

Ҳақли эътирозга сабаб бўлган

Беруний тумани Кат қўчаси 17А-уйда яшовчи фуқаро Б.Жуманиёзов ўзи раҳбарлик қилаётган "Жайхун дарё текстил" МЧЖга ТИФ "Миллий банк" томонидан ип-калага ишлаб чиқарувчи ускуналар сотиб олиш учун кредит ажратилмаётганлиги тўғрисидаги шикоят хати билан тахририятга мурожаат қилган эди.

Яқинда ушбу мурожаат юзасидан Республика Бош прокуратураси бошқарма бошлиги И.Жасимовнинг жавоб хатини олдик. Унга кўра, "Жайхун дарё текстил" МЧЖга Хитой Давлат тараққиёт банкининг маблағлари ҳисобидан ип-калага ишлаб чиқарувчи ускуна сотиб олиш учун 7 йил мuddатга 2 млн. АҚШ доллари миқдорига кредит ажратиш лойиҳаси "Миллий банк" томонидан қўриб чиқилган. Натижаларига кўра, қорхона томонидан кредит таъминоти сифатида 1989 йилда ишлаб чиқарилган МАЗ, ОДАЗ, Икарус каби эскирган транспорт воситалари, шунингдек, ишлаб чиқарилган йили 3 йилдан ортиқ бўлган контейнерлар ва тикку машиналари тақдим этилганлиги ва уларнинг яроқлилик мuddати тугаганилиги аниқланган.

Бундан ташқари, лойиҳа ҳужжатларида хомашёни шакллантириш учун етарли маблағлар манбалари кўрсатилмаганлиги маълум бўлган. Шу боис, кредит ҳужжатлари банк томонидан мавжуд камчиликларни бартараф этиш учун қайтарилган.

Ўз навбатида, банкнинг Қорақалпоғистон Республикаси филиали томонидан кредит ҳужжатларидаги камчиликлар бартараф этилмасдан, республика бошқарувиغا қайта-қайта тақдим этиб келинган. Бу эса, миқозинг ҳақли эътирозларига сабаб бўлган.

Ушбу ҳолат бўйича Қорақалпоғистон Республикаси филиалининг кредит ҳужжатларини тайёрлашга масъул бўлган ходимлари банк бошқаруви томонидан 2011 йил 26 декабрда интизомий жавобгарликка тортилган.

Банк томонидан кредит ҳужжатларида кўрсатилган камчиликлар тўлиқ бартараф этилганидан сўнг қорхонага кредит ажратиш масаласи ўрнатилган тартибда қўриб чиқилиши маълум қилинади.

Судга мурожаат этиш ҳуқуқи мавжуд

"Мен 1975 йилда Тошкент Политехника институтининг ПГС факультетини тамомлаганман. Мутахассислигим қурувчи-муҳандис.

2011 йилнинг февраль ойига Чирочқи туман молия бўлимида қурувчи-муҳандис бўлиб ишладим. Бироқ, маъзур штат Республика Молия вазирлигининг 2010 йил 27 декабрдаги 182-сонли буйруғига асосан қисқартирилган ҳамда 2011 йилнинг февраль ойидан халқ таълими тизими га берилиши сабабли ишдан бўшатилдим.

Иш масаласида Қашқадарё вилоят Халқ таълими бошқармасига мурожаат қилдим ва бошқарманинг 2011 йил 15 июлдаги буйруғи ҳамда Республика ХТВнинг 04-903-сонли розилик хатига асосан, Чирочқи туман ХТ муассасалари фаолиятини методик таъминлаш ва ташкил этиш бўлимига муҳандис лавозимига ишга тайинландим.

Чирочқи туман ХТБ мудири А.Баҳромов эса бу штатда бошқа одам ишлабтатганлигини айтиди. Бу ҳолатнинг изоҳини сўраб, бир неча бор тумандаги тегишли идораларга мурожаат қилдим. Бироқ, ҳеч қандай жавоб ололмаган йўқ. Вазирнинг сабабини ҳеч тушуниб етолмагман, шу масалага ойдинлик киритиш мумкинми?" — дея тахририятга мурожаат қилган Чирочқи туманидаги Ойбек қўчаси 2-қатор, 4-уйда яшовчи фуқаро Б.Хайитовнинг мактуби юзасидан Қашқадарё вилоят прокурори ўринбосари Т.Муродовнинг қуйидаги жавоб хатини олдик.

Аниқланганча, Б.Хайитов вилоят Халқ таълими бошқармасининг 2011 йил 15 июлдаги 51-1-к-сонли буйруғи билан Халқ таълими муассасалари фаолиятини методик таъминлаш ва ташкил этиш бўлимининг бинолар техник ҳолати, таълим муассасаларининг инфратузилмаси ва жиҳозланганлиги масалалари бўйича муҳандис лавозимига тайинланган. Бироқ, маъзур буйруқ Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлигининг 2011 йил 30 февралдаги "Вазирлигининг 2010 йил 9 мартдаги вазирлик тизимидаги раҳбар ходимлар билан ишлашни янада тақомиллаштириш, уларнинг захирасини яратиш ҳамда вазирлик лавозимлар номенклатурасининг янги тахририни тасдиқлаш тўғрисидаги 72-сонли буйруғига қўшимча ва ўзгаришлар киритиш ҳақида"ги 68-сонли буйруғи ва вилоят бошқармасининг 2011 йил 7 апрелдаги 91-М — сонли буйруқлари талабларига риоя этилмасдан, яъни туман халқ таълими бўлимининг тавсифномаси олинмасдан қабул қилинганлиги сабабли вилоят халқ таълими бошқармасининг 2011 йил 30 сентябрдаги 78-3-к-сонли буйруғи билан бекор қилинган.

Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2010 йил 10 ноябрдаги "Таълим ва табиий муассасаларини реконструкция қилиш, мукамал таъмирлаш ва жиҳозлаш бўйича бюджетдан ташқари жағмаргани ташкил этиш тўғрисида"ги Қарори ижросини таъминлаш мақсадига Молия вазирлигининг 2011 йил 24 январдаги ЖК 21-01-34-22-78-сонли хати билан барча вилоят молия бошқармаларига "Туман (шаҳар) молия бўлимидаги муассасалар моддий-техника таъминоти ва таъмирлаш шўъбасидаги мутахассис лавозимлари қисқартирилиши ҳисобига Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги туман (шаҳар) халқ таълими бўлиmlарининг тузилмасига таълим муассасалари биноларининг техник ҳолати, инфратузилмаси ва жиҳозланиши масалалари бўйича 1 нафардан мутахассис (муҳандис) лавозими киритилиши" белгиланган.

Б.Хайитовнинг ўрнида ишлаётган А.Турдиев эса туман халқ таълими бўлимининг вилоят халқ таълими бошқармасига берилган тавсифнома асосида муҳандис лавозимига тайинланган. Қолаверса, туман молия бўлими томонидан "Эксперт инженер" штат бирлиги қисқартирилганлиги сабабли ҳамда ушбу лавозимда ишлаб келган Б.Хайитовнинг 2009 йилдан бери ёшга доир пенсия таъминотида эканлигини инобатга олган ҳолда у билан тузилган меҳнат шартномаси бекор қилинган.

Туман прокуратураси томонидан Б.Хайитовга Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексининг 260-моддаси тартибда тегишли судга мурожаат этиш ҳуқуқи мавжудлиги тушунтирилди.

Уйнинг фарштаси кетмасин

Эгу орзу-умиллар билан беш нафар фарзанд ўстириб, вояга етказган Истам Турдиев ва унинг турмуш ўртоғи Азиза Турдиевалар қариган чоғларида болалари уларга сунячлик бўлишини ният қилган бўлишса керак. Чунки 83 ёшни қоралаган отахон билан 80 ёшли онахонга бундан ортқ яна нима керак?

Бирок, эгу ният ҳар доим ҳам амалга ошармас экан. Устига-устак бошқа фарзандлар ҳам кекса ота билан онадан хабар олмай қўйишди. Шу пайт Азим пайдо бўлди-ю, "ёрдамга келди". Ота-онасининг кўзи яхши кўрмаслиги ва яхши эшитмаслиги-ю, қонунни яхши тушунмаганлигидан фойдаланиб, шифохонага олиб бораман, давлаттаман каби баҳоналар билан нотариал идорасига олиб келган Азимнинг мақсади ўзгача эди. Кандай бўлмасин, уй-жойни тезда ўзиники қилиб олиш керак, деган фикргади ноқобил ўғилнинг нияти охири-оқибат фаш бўлди.

Ўзлари оқ зувиб, оқ тараб ўстирган фарзандларининг қилмишидан ранжиган ота-онанинг судга мурожаат қилишдан ўзга чораси қолмайди. Улар даъво аризаларида, уй-жойни ҳада қилиш билан боғлиқ асл ҳужжатларни олиб қўйишгани, ҳада шартномасидаги имзо паспорт нусхасидаги билан тўғри келмаслигини билдириб, умумий биргалликда мулк — уй-жойни ҳада қилиш ҳақида тузилган ҳада шартномасини ҳақиқий эмас, деб топишни сўрашади.

Хуллас, биринчи инстанция судининг ҳал қилув қарори билан даъвогарларнинг даъво талаби қаноатлантирилиб, ҳада шартномаси ҳақиқий эмас, деб топилди. Бироқ, апелляция суди инстанцияси ажрим билан 1-инстанция судининг ҳал қилув қарорини бекор қилиб, даъвогарларнинг даъво талабларини рад қилиш ҳақида янги ҳал қилув қарори чиқарилади.

Иш ҳужжатларига кўра, И.Турдиев А.Турдиева билан 1955 йилда қонуний никоҳдан ўтиб, бирга яшаб келган бўлиб, уларнинг умумий мулки ҳисобланган уй собиқ Халқ депутатлари кенгаши шаҳар ижроия қўмитасининг 1985

йил 15 майдаги қарорига асосан И.Турдиевга тегишли бўлган.

2006 йилга келиб, Азимнинг "ташаббуси" билан мазкур турар жой нотариал идорада И.Турдиев томонидан ўғли Азимнинг номига ҳада шартномасига асосан расмийлаштирилди.

Бу низо ҳақида эшитган одам, қариялар аввал ҳада қилиб, кейин ўғилнинг бирор ҳаракати ёки гапи ёқмаганидан бекор қилишни истаб қолишган бўлса керак, деб ўйлаши мумкин. Албатта, бунинг қандайдир маънода таъсири бўлса-да, Ўзбекистон Республикасининг амалдаги қонунларида қарияларнинг, ижтимоий ҳимояга муҳтож қатлам вакилларининг манфаатларини ҳимоя қилишга алоҳида эътибор қаратилган. Хусусан, мазкур низоли иш ҳужжатлари атрофлича ўрганиб чиқилганда, суд қарорларини бекор қилиб, ишни янгидан апелляция инстанцияси судида кўриш лозим, дейишга асослар топилди.

Ўзбекистон Республикаси ФПКнинг 15-моддасида суд тадқиқ этилган материаллар ва тушунтиришлар билан чекланмасдан, ишнинг ҳақиқий ҳолатини, тарафларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятларини ҳар тарафлама, тўлиқ ва ҳолисона аниқлаш учун қонунга асосланган ҳолда чоралар қўришга ҳақли. Суд ишда иштирок этувчи шахсларга уларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятларини тушунтириши, уларни процессуал ҳаракатларни амалга ошириш ёки амалга оширмаслигининг оқибатлари тўғрисида оғохлантириши ҳамда уларга ўз ҳуқуқларини рўёбга қиқаришларида ёрдам кўрсатиши лозим, деб кўрсатилган.

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида 2010 йилнинг 30 мартда рўйхатга олинган "Нотариуслар томо-

нидан нотариал ҳаракатларни амалга ошириш тартиби тўғрисида"ги Йўриқноманинг 87-бандида ҳада шартномасига мувофиқ бир тараф (ҳада қилувчи) бошқа тараф (ҳада олувчи)га ашёни текинга мулк қилиб беради ёки бериш мажбуриятини олади ёхуд унга ўзига ёки учинчи шахсга нисбатан мулк ҳуқуқи (талаби)ни беради ёки бериш мажбуриятини олади ёхуд уни ўзи ёки учинчи шахс олдидаги мулкий мажбуриятдан озод қилади ёки бериш мажбуриятини олади.

Бирон-бир шахсга ашёни ёки мулк ҳуқуқини текинга беришни ёки бирон-бир шахсга мулк қилиш мажбуриятдан озод этишни ваъда қилиш (ҳада этишни ваъда қилиш), агар ваъда тегишли шаклда берилган бўлса ва келажда аниқ шахсга ашё ёки мулк қилиш ҳуқуқини бериш ёки бериш мажбуриятдан озод қилиш мақсади аниқ кўриниб турган бўлса, ҳада шартномаси, деб тан олинди, дея белгиланган. Шунингдек, мазкур йўриқноманинг 88-бандига мувофиқ, ҳада шартномасида ҳада нарчаси аниқ кўрсатиб қўйилган бўлиши керак. Ашё, мулк ҳуқуқи ёки мулк қилиш мажбуриятдан озод қилиш шаклида ҳада нарчасини аниқ кўрсатмасдан ўзининг мол-мулкнинг ёки мол-мулкнинг бир қисмини ҳада этишни ваъда қилиш ўз-ўзидан ҳақиқий бўлмайди. Бироқ, суд томонидан И.Турдиевнинг турмуш ўртоғи А.Турдиева ўзига тегишли уй-жойнинг сотилишига, гаровга қўйилишига, ижарага берилишига розиман, деб нотариусга ариза берган бўлиб, низоли уй-жойни ҳада қиламан, деб қўрсатилмаган ҳолатларига ҳуқуқий баҳо берилмаган.

Бундан ташқари, даъвогар А.Турдиева даъво аризасида ҳада шартномасидан норозилиги, ушбу шартномага розилиги бўйича имзо қўймаганлиги, аксинча, ўғилнинг ўзи имзо қўйганлиги, унинг имзолари аниқ фарқларининг кўрсатган бўлса-да, суд томонидан ушбу важларни текши-

риш учун судга оид хатшунослик экспертизаси тайинланмаган.

Қолаверса, Фуқаролик кодексининг 507-моддаси 3-қисмида агар ҳада олувчининг ҳада қилувчи учун катта номулкий қийматга эга бўлган ҳада буюмга нисбатан муомаласи унинг бутунлай йўқ бўлиб кетиши хавфини солса, ҳада қилувчи ҳада бекор этилишини суд тартибидан талаб қилишга ҳақли, деб кўрсатилган.

Ваҳоланки, И.Турдиев ўзининг уй-жойини ўғли Азимга ҳада қилар экан, уй-жойга қараб, коммунал тўловларни тўлаб туришига умид қилган. Бироқ, ўғил ота-онасидан хабар олмаган. Ўзининг уй-жойи бўлиб, ҳада қилинган уй-жой учун номулкий қийматга эга бўлмаганлиги сабабли, унга қарамаганлиги оқибатида бутунлай йўқ бўлиб кетиш арафасига келиб қолган. Ушбу ҳолатни гувоҳлар ва фотосуратлар ҳам тасдиқлаши мумкин бўлса-да, суд томонидан ушбу ҳолатларга ҳам эътибор қаратилмаган.

Апелляция инстанция суди томонидан биринчи инстанция судининг қарорига ҳада шартномасини ҳақиқий эмас, деб топиш ҳақидаги даъво талабини, даъвогарлар томонидан мазкур битим амалга оширилганлигини билган ёки билиши лозим бўлган кундан бошлаб бир йил давомида битимни суд тартибидан ҳақиқий эмас, деб топиш ҳақида мурожаат қилиш мuddатини узрсиз сабабларга кўра ўтказиб юборганлиги инобатга олинмасдан, даъво талабини қаноатлантириш ҳақида қонуний хулосага келган, деб кўрсатилган. Лекин, апелляция инстанция суди томонидан тарафлар шахсан жавобгар томонидан даъво мuddатини қўллашни сўрамаган бўлса-да, Ўзбекистон Республикаси ФКнинг 153-моддаси 2-қисмида кўрсатилган даъво мuddати суд томонидан фақат низодаги тарафларнинг суд қарор чиқаргунча берган аризасига мувофиқ қўлланилади, деб қайд этилган талабларини қўпол

Муҳайё АШУРОВА,
Бош прокуратура бўлими
катта прокурори

равийда бузиб, даъво мuddатини кўрсатиб, нотўғри хулосага келган.

Фуқаролик ишида маҳалла фуқаролар йиғини томонидан 2010 йил 13 сентябрда ўтказилган йиғилишда И.Турдиевнинг аризаси муҳокама қилинган, И.Турдиев ва А.Турдиева низоли уйни ўғилларига уларга қараб туриши учун берганликлари, лекин ўғиллари хатто касал бўлиб қолганларида ҳам қарамаганлиги айтилиб, буни қўшнилардан С.Норов ва И.Ибрагимов ҳам тасдиқлаган. Шунингдек, қўшниларидан Й.Нижозов, М.Орипова, Э.Тўхташев, Т.Иноят, Р.Азизов, С.Мўминов ва бошқалар тушунтиришларида И.Турдиев ва унинг аёлдан ўғиллари умуман хабар олмаганлигини, ҳовли жойлари таъмир талаб бўлиб, қаровсиз қолганлиги ҳақида кўрсатма берганлар.

Ушбу фактлар ҳамда даввогарларнинг қўни-қўшнилари қўргазмаларини эътиборга олиб, юқориди қайд этилган қонун талабларидан келиб чиқиб, шунингдек, қарияларнинг 80 ёшни қоралаб, ҳозирги кунда қарилқашти-ни суриб ўтириш ўрнига турли ташкилотларга ариза ёзиб, сарсон бўлиб юрганликлари каби ҳолатларига атрофлича ҳуқуқий баҳо берилиши лозим эди.

Юқориди тилга олинган ҳолатлар ҳамда Ўзбекистон Республикасининг амалдаги қонунлари талаб этган жиҳатлардан келиб чиққан ҳолда, Бош прокуратура томонидан даъвогарларнинг талаблари атрофлича ўрганиб чиқилиб, суд қарорларини бекор қилиш, даъвогар И.Турдиев ва А.Турдиеваларнинг қонуний манфаатларини таъминлаш мақсадида протест киритилди. Протест Олий суд томонидан кўриб чиқилиб, ҳақиқатан ҳам уни қаноатлантиришга асос бор, деган тўхтамга келиниб, иш юзасидан қонуний суд қарори қабул қилинишига эришилди.

Доимий эътибордаги вазифа

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳузуридаги Солиқ, валютага оид жиноятларга ва жиноий даромадларни легаллаштиришга қарши курашиш департаментининг Тошкент шаҳар бошқармаси томонидан тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш ва уларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, фаолиятга таъсир қилувчи бюрократик тўсиқлар, сансалорлик ва тадбиркорларнинг асосли талабларини қонуний рад этиш ҳолатларини зудлик билан бартараф этиб, манфаатларини тиклаш ҳамда айбдор шахсларга нисбатан жазонинг муқарраблигини таъминлаш масалаларига доимий эътибор қаратиб келинмоқда.

Ўтказилган профилактик тадбирлар натижасида фуқаролар ва тадбиркорлардан келиб тушган мурожаатлар асосида 200 та жиноят иши қўзғатилиб, тегишли чоралар қўрилган.

Департаментнинг Тошкент шаҳар бошқармасига 2011 йил ва 2012 йилнинг дастлабки икки ойи давомида тадбиркорлик субъектларидан уларнинг фаолияти ва ҳуқуқларини ҳимоя қилиш билан боғлиқ бўлган 99 та мурожаат келиб тушган бўлиб, қонунбузарлик содир этилган ҳолатларнинг 32

таси юзасидан жиноят ишлари қўзғатилган ва тегишли чоралар қўрилган. Қолган мурожаатларнинг тегишли ташкилотлар ёрдамида кўриб чиқилиши ва муаллифига қонун доирасида тушунтириш берган ҳолда жавобларнинг юборилиши ташкиллаштирилган. Шунингдек, 2011 йил ва жорий йилнинг 2 ойи давомида ҳокимият, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи ва назорат органлари ходимлари томонидан содир этилаётган жиноятлар ва коррупция ҳолатлари, тамағирлик ва порахўрлик бўйича 29 та жиноят фаш этилиб, 30 нафар ходимга нисбатан жиноят иши қўзғатилди.

Жумладан, Департаментнинг Тошкент шаҳар бошқармаси ходимлари томонидан "GAMMA-ULTRAMARIN" МЧЖ раҳбари А.Ибрагимовнинг аризаси юзасидан ўтказилган тезкор тадбирда "Файз Шароб Савдо" унитар корхонаси раҳбари В.Джуманиязов ўз хизмат мавқеидан фойдаланган ҳолда, бошқарувида бўлган корхонага қаршли "Нексия" русумли 01 895 ЕВА дав-

лат рақамли автомашинасида 4 млн. 461 минг сўмлик алкоголь махсулотлари учун норасмий устама сифатида А.Ибрагимовдан 1 минг 900 АҚШ доллари ва 187 минг сўмни пора тариқасида олган вақтида қўлга олинган. Унга нисбатан ЖКнинг тегишли моддалари билан жиноят иши қўзғатилиб, суд ҳукми билан жиноятга жазонинг муқарраблиги таъминланган.

Бошқарма томонидан айрим банк ходимларининг тадбиркорлар ҳисоб рақамларидаги маблағларни талон-торож қилиши, нақд пул бериш, кредит ажратишдаги қонуний ҳаракатлар ва тамағирлик ҳолатларини аниқлашга қаратилган тезкор қидирув ишлари ҳам алоҳида эътибор қаратилмоқда.

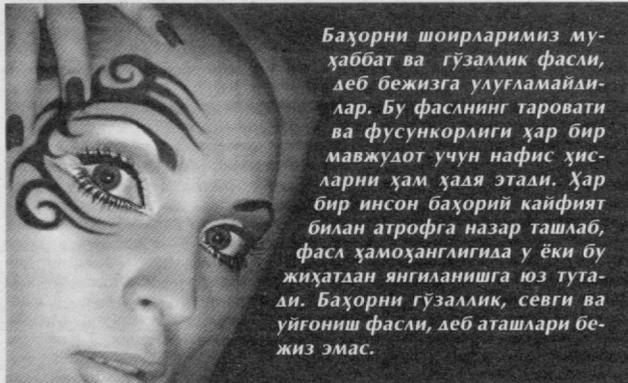
Жумладан, "Global Insurance Group" МЧЖ суғурта ташкилоти ва ОАТ "Агробанк"нинг Чилонзор филиали мансабдор шахслари томонидан сохталаштирилган кредит полислари ва аслида кредит олиш учун мурожаат этмаган хусусий тадбиркорларнинг номидан

тузилган сохта кредит шартномалари асосида уларга ажратилган 373 млн. сўм, шунингдек, ушбу суғурта ташкилотига умуман мурожаат қилмаган ва шартнома расмийлаштирмаган 20 нафар тадбиркор номидан суғурта ташкилоти ва банк мансабдор шахслари томонидан сохта шартномалар тузилиб, тадбиркорлар номига 720 млн. сўм, жами 1 млрд. 93 млн. сўм кредитлар олинди, ўзлаштириш йўли билан талон-торож қилинган аниқланган. "Global Insurance Group" МЧЖ суғурта ташкилоти ва ОАТ "Агробанк"нинг Чилонзор филиали мансабдор шахсларига нисбатан жиноят иши қўзғатилиб, тегишли чоралар қўрилди.

Бошқарма томонидан жорий йилда ҳам ушбу йўналишга жиддий эътибор қаратилган ҳолда иш олиб борилмоқда.

Нуриддин ВАПАЕВ,
СВОЖДЛКК Департаментининг Тошкент
шаҳар бошқармаси бўлими бошлиғи

Гўзаллик — қизларда, у қора кўзларда...

Баҳорни шоирларимиз муҳаббат ва гўзаллик фасли, деб бежизга улуғламайдилар. Бу фаслнинг таровати ва фусункорлиги ҳар бир мавжудот учун нафис ҳисларни ҳам ҳая этади. Ҳар бир инсон баҳорий кайфият билан атрофга назар ташлаб, фасл ҳамонанглигида у ёки бу жиҳатдан янгилашишга юз тутлади. Баҳорни гўзаллик, севги ва уйғониш фасли, деб аташлари бежиз эмас.

Келинг, гўзаллик ҳақида мулоҳаза юритиб кўрамиз. Гўзаллик нима? Аслида гўзаллик тушунчасининг сарҳадлари кенг ҳисобланиб, у эзгулик ва фазилатли сифатлардан бири ҳисобланади. Жумладан, табиат гўзаллиги, атроф-муҳит ва ободончилик ишлари, тарихий обидалар, янги барпо этилаётган ҳашаматли иншоотлар кўркамлиги ва гўзаллигидан кўзингиз қувнади. Дарҳақиқат, гўзаллик табиатнинг яхши неъматларидан бири. Биз эса инсон гўзаллиги, шунингдек, гўзаллик оламидаги "янги тушунча"лар ҳақида мулоҳаза юритмоқчимиз.

Инсондаги гўзаллик — оддий "чирой" сўзи билан ифода қилинадиган тор маъно эмаслигини, аксинча, мураккаб тушунчага эга эканини биламиз. Аслида, гўзаллик биргина қоматнинг келишиганди ё чехранинг чиройида эмас. Булар фақат ташқи сурат, яъни китоб муқовасидаги гап. Тўғри, номи кишини хайратда қолдирадиган, муқоваси ниҳоятда чиройли безалган китобни кўрганингизда эътиборингиз шу китобда бўлиб қолади. Лекин мазмун ҳам муқова безагидай гўзалми — сиз бунга ўйганингиздан кейин биласиз. Демак, ташқи сурат икки мазмунга ўхшаш бўлиши керак экан. Акс ҳолда ундай гўзалликнинг қиммати бир чақ.

Сўнги пайтларда гўзаллик тушунчаси янги урфлар уйғунлигида тушунилмоқда. Айниқса, аёллар ва қизлар томонидан гўзаллик тушунчасининг баъзан баъқаналикка айланган кўйлаётгани ачинарли ҳол. Баъзи бир қизлардан "гўзаллик — "қурбонлик" талаб қилади" ёки "гўзаллик — дунёни кутқарди" деганларини эшитиб қоламиз. Наҳотки, гўзаллик қурбонлик талаб қилса-ю, дунёни ҳам кутқариб қолса? Гўзаллик — оламни обод қилишни инкор этолмаймиз. Аммо турли нақларнинг нотўғри талқин этилиши тўғрисида баъзилар очик-сочик кийимларга кўникиб қолгандек, гўё.

Афсуски, чиройнинг юз ва тана терисига мукамаллаштириши эса кўз қўриб, қулоқ эшитмаган ҳодисаларга сабаб бўлмоқда. Масалан, косметология соҳасида хориж урфидан андоза олиниши сихат-саломатликка салбий таъсир этмаслигига ҳеч ким қаролат бера олмайди. Бугунги кунда турли "Сартарошхона" ва "Гўзаллик салон"лари халқимизга беминнат хизмат кўрсатмоқда. Ана шундай салонларнинг реклама панносига аҳамият берсангиз, "макияж, пиллинг, татуаж, маникюр, педикюр..." ва ҳоказо ёзувларини кўришингиз мумкин. Бу ёзувлар орасида кўпчи-

лик тушунмайдиган косметологик терминлар ҳам учраб қолади.

Одатдаги кунларнинг бирини автобусда ёнимда ўтирган ёш қизнинг дугонаси билан телефонда гаплашадигани қулоғимга чалиниб қолди. Бояги қиз дугонасидан: "Мали, сан айтган салонда ботекс билан татуаж ҳам қилишадими?", деб дугонасидан сўраб, бир пайт унга жаҳл аралаш гапини давом эттирди: "Агар ботекс билан татуаж қилишмаса бошқасини топ!". Қизнинг сўхбати тугагач, ҳаддим сиғиб унга савол бердим:

— Синглим, узр! Гапингиз қулоғимга чалиниб қолди. Ботекс дегани нима?

— Ботекс нималигини билмайсизми? — лабида ним табассум билан гапини давом эттирди. — Ботексда кичкина ва ингичка лабларни укол билан катталаштиришадди. Татуажни билсангиз керак?!

— Бу жаравнинг соғлиқка зарари бўлмайдими?

— Зарарини билмаман-ку, зато чиройли бўлади. Яқинда турмушга чиқаман, энг чиройли келин бўлмоқчиман. Дугоналаримга яхши салон топинглар деб айтганман. Татуаж билан ботекс қиладиган салонларни топиш қийинроқ.

— Татуажда нима қилдирасиз?

— Қошимни, лабимни татуаж қилдирмоқчиман. Юзим билан қошимга гулли расм чиздириб, зар пистонлар қўйдиртираман. Нақладой киприк, педикюр ва маникюр ҳам қилишим керак. Э-э, ҳали ишим кўп.

— Пардозсиз ҳам чиройлисиз-ку! — Опажон, ҳар кимнинг орузхаваси бўлади. Ҳозир бу гўзаллик модаси ҳисобланади, — у шундай жавоб берди-ю, ўрнидан туриб: "Узр, кейинги бекатда тушмайсизми?", деб эшик олдига бориб олди.

Бу воқеа кўлимга қалам билан қороз тутқазиб, ўз мулоҳазаларимни ёзишга ундади. Гўзаллик ботида ҳам янгиликлар бўлиши, албатта, табиий ҳол. Аммо ҳар қандай гўзаллик миллийлик, нафосат ва шарм-ҳаё, қолаверса, саломатликни қурбон қилиш эвазига бўлмаслиги керак. Кўча-кўйда баъзи ёшларнинг қўлига, елкасига, белига, юзига қолаверса, бутун танасига турли расмлар чиздириб, тили, қоши, бурни ёки киндиги тешилган ва темир халқалар илиб олган йиғит ёки қизларни кўрсак ажабланишдан нарига ўтолмаймиз.

Кейинги пайтда фарб давлатларидан кириб келаётган табиийёт косметологиясига, жаррохлик косметологиясига ружу қўйганлар кўпаймоқда. Косметологик жаррохлик юз терисини тортириш, силиконлар билан айрим тана аъзоларининг шаклини каттартириш ёки кичрайтириш, шунингдек, пла-

Гули ХОЖИБОВА,
«Нуқид»

стик жаррохликнинг бошқа хизматларидан фойдаланиш ҳам урфга айланди. Афсуски, "қош қўяман деб, кўз чикариб қўйганлар" ҳам йўқ эмас. Масалан, жорий йилнинг февраль ойда чоп этилган "Аргументи ва факты" газетаси маълумотларига кўра, ўтган уч ой давомида турли пластик жаррохлигидан 24 киши оламдан кўз юмган экан. Ёки бўлмаса фотомодель бўлиш истагиди бўлиб, дунё гўзалларининг стандартига интилган қизлар ҳам йўқ эмас. Бунинг оқибатида нотўғри парҳез турларига амал қилиб, баъзилар бир неча кун овқат емай анорексия касаллигига (яъни ҳаддан ташқари озиб, ҳолсизлик оқибатида баъзи бир органлар фаолиятининг издан чиқиши натижасида келиб чиқадиган жиддий касаллик тури) чалинмоқда. Баъзилар бундай сунъийликнинг оқибатини била туриб, уни ўзгартирмоқчи бўлганидан ачинаиб кетасиз.

Илгари бувиларимиз сихат-саломатликка ҳам ижобий таъсир кўрсатувчи оддий сурма, хина ва ўзгалардан фойдаланишиб, бетакрор гўзаллик ва тароватга эга бўлишган-ку. Қадимдан Мажнун Лайлининг, Фарҳод Шириннинг, Отабек Кумушнинг гўзаллигидан кўз узолмай бир кўришда ошиқ бўлишган.

Чет элдан кириб келаётган аксарият пардоз-андоз усуллари ва услублари сихат-саломатликка зарарли бўлиб, инсон чехрасидаги нуруни ҳам сўндириб қўймаётимикан? Халқимиз орасида қизлар кўренишига "истараси иссиқ, нурули ва чехраси очик", дейилган таъриф тавсифлар ҳам бежизга айтилмаган. Ижобий маънодаги чехра, юз, ангор, ружор каби таърифловчи сўзлардан салбий маънони англатувчи турк ёки башара каби таърифлар ўрин олишига йўл қўйишимиз шартми?

Эътиборингизни гўзалликнинг насл ва назмдаги ифодасига қаратмоқчиман. Шоир ва ёзувчиларимизнинг инсон гўзаллигини ифодаловчи "ой юзли, юзлари ширмови, қомати сарв, гунча лабли, қошлари қалам, камон қошли, кўзлари хумор, қора кўзли нигорим", каби таърифлар "тортилган юзли, ботекс лабли, улама киприкли, татуаж қошли...", деб алмашиб қолгудек бўлса даҳшатли эмасми?

Зеро, машҳур ёзувчи ва шоир Фозил Фуломнинг "Гўзаллик нимада?" шеърини парчасида ҳақиқат зоҳир бўлганини англаймиз:

"Гўзаллик қизларда, у қора кўзларда,
Соз каби сўзларда", деганлар янглишиар...

Гўзаллик — ишлайиш,
манглайни терлатиш,
Гўзалдир унган иш, мактанса ярашар".

Хулоса қилиб айтганда, одам боласидаги гўзаллик — табиат ато қилган хусн-жамолдан ташқари, яна энг яхши хулқ-атворни, инсондаги энг яхши фазилатларни ўз ичига олган одабийликдан иборатдир.

Дарҳақиқат, гўзаллик бамисоли дарахт. Япроғи — ахлоқ, илдири — ички дунё, меваси — яхши фазилат. Мана шундай гўзаллик — япроқларсиз, илдиларсиз қуриши муқаррар бўлган дарахтга сира-сира ўхшамайдиган, қуримайдиган, ўлмайдиган, боқий гўзалликдир.

Бандлик масаласи эътиборда

С.КАРИМОВ,

Хонқа туман ҳокимлиги ҳузурдаги вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссия масъул қотиби
О.ЖУМАНИЁЗОВ,
«Нуқид»

Хўш, ушбу касб-хунар коллежлари битирувчиларининг иш билан таъминланиш даражаси қай аҳволда? Битирувчиларнинг барчаси ўзлари танлаган касби бўйича ишга жойлашиш имконига эгами? Ушбу саволларга тўлақонли жавоб қайтариш бугунги кунда ўзини ёш авлод тарбиясига масъул деб ҳисобловчи ҳар бир раҳбар, ўқитувчи ва ота-онанинг зиммасига масъулият юклайди.

Қолаверса, бандлик масаласини тўлақонли ҳал қилиш инсониятнинг олдини олишда, ёшларнинг ҳар томонлама қомил инсонлар бўлиб шаклланишида ҳам муҳим аҳамият касб этади.

Хонқа туман ҳокимлиги ҳузурдаги вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссия томонидан коллеж битирувчиларини ишга жойлаштириш, уларни тадбиркорлик фаолиятига кенг жалб қилиш орқали кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш учун қулай шарт-шароитлар яратган ҳолда имтиёзли кредитлар ажратилиши масаласига масъулият билан ёндашилди келинмоқда. 2011 йил давомида шу масалада бир қатор ишлар амалга оширилиб, аксарият коллеж битирувчилари иш билан таъминланишига эришилди. Шу мақсадда туман прокуратураси, бандликка қўмаклашиш ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш маркази билан ҳамкорликда Хонқа маиший хизмат ва ахборот технологиялари, Хонқа педагогика ва спорт ҳамда Хонқа қурилиш касб-хунар коллежларида етти марта бўш иш ўринлари ярамқарлари ўтказилди. "Мустаҳкам оила йили" да ҳам бўш иш ўринлари ярамқарлари ўтказишга алоҳида ёндашилиб, бу юзасидан амалий чора-тадбирлар қўлланилмоқда.

Шунингдек, коллеж битирувчиларини кичик бизнес ва тадбиркорлик соҳасига кенг жалб қилиш мақсадида тумандаги барча касб-хунар коллежлари ва туман ҳокимлигида масъул ташкилот раҳбарлари ва касб-хунар коллежлари битирувчилари иштирокида йиғилишлар ўтказилиши аънаанага айланган бўлиб, уларда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2010 йил 28 июлдаги "Таълим муассасаларининг битирувчиларини тадбиркорлик фаолиятига жалб этиш борасидаги қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Фармони мазмун-моҳиятини тушунтириш борасида тарғибот-ташвиқот ишлари олиб борилмоқда.

Натижада ўтган йили туман коллежлари битирувчиларининг 34 нафарига кичик бизнес ва тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланишлари учун туман ҳокимлиги ҳузурдаги тадбиркорлик субъектларини давлат рўйхатидан ўтказганлик ҳақида тегишли гувоҳнома берилган ҳолда "Микрокредитбанк" ОАТБ амалиёт бўлими Хонқа минибанки томонидан жами 86 миллион 50 миң сўм миқдорда йилига 3 фоиз устама тўлаш шартли билан имтиёзли кредитлар ажратилди.

Ҳозирда ушбу ёш тадбиркорлар миллий хунар-мандчилик, савдо-сотик, қишлоқ хўжалиги ва бошқа йўналишларда ўз фаолиятларини йўлга қўйиб, эл-юрт манфаати йўлида хизмат қилишга киришдилар.

Эндиликда шу мавзуларда ташкил қилинаётган учрашув ва йиғилишларга собиқ талабалар ҳам тақдир қилиниб, имкониятлардан қандайдой фойдаланаётганларини ўртоқлашмоқдалар.

Коллеж талабаларининг амалиёт ўташлари учун шарт-шароитлар яратиш борасида ҳам мутасаддилар билан ҳамкорликда кенг қўламли ишлар амалга оширилмоқда.

Ушбу тадбирларни амалга оширишдан кўзланган мақсад, сўзимиз аввалида таъкидлаганимиздек, ёшларнинг ҳаётда ўз ўринларини топишларига қўмаклашишдир. Зеро, келахак шу ёшлар қўлида экан, уларга гамхўрлик кўрсатиш биз учун фарз ва қарз саналади.

Гап кор қилмагач...

Суд уни Жиноят кодексининг 104-моддаси 1-қисмида кўзга тутилган жиноятни содир этган, деб топади. Яъни, судланувчи турмуш ўртоғининг жонига қас қилмасдан, балки чўчишиб қўйиш мақсадида унга тан жароҳати етказган. Судланувчи О.Қодировага (исм-фамилиялар ўзгартирилди) жазо тури ва миқдорини белгилашда унинг пушаймонлиги, эндигина 23 ёшга киргани, ҳомилдорлиги ва ниҳоят, жабрланувчининг хўрлашари, ахлоққа зид хатти-ҳаракатлари таъсирида жиноят содир этганини айбини енгилаштирувчи ҳолатлар миқдоридан баҳолади ва у давлат фойдасига ундириладиган энг кам иш ҳақининг 50 баробари миқдорда жарима жазосига тортилади.

Ўзбек хонадонида хотин эрини пичоқлаши фавулодда ҳодиса. Ишдаги ҳолатларга кўра, жиноятнинг асосий сабаби рашк-ка такалади. Ойдинхон уч йил аввал турмушга чиққан бўлиб, бир йилга бормай ажрашди. Эри билан муносабати яхши эди-ю, бироқ қайнобати тирноқ остидан кир кидираверди. Арзмаган баҳоналар билан ўглини келинига қарши гиж-гижлаверди. Майда-чуйда келишувчиликлар газак олиб, эр-хотиннинг ўртасида мурося қочди. Кўёв мастлигида бир-икки кўл кўтаргач, Ойдинхой кўч-кўронини йиғиштириб, ота-онанинг уйига кетиб қолди.

Орадан икки йил ўтди. Бир неча иккинчи бор уylanмоқчи бўлганлардан келган совчиларни қайтарди. Ниҳоят, Ботиржонга турмушга чиқишга рози бўлди. 2010 йил сентябрь ойида никоҳ ўқитиб,

яшай бошлашди. Аммо орадан кўп ўтмай, Ойдинхой сўвдан қочиб ўтга тутилганига амин бўлди. Кўёв бола уни хар кимдан, хатто икки йилдан буюн юзини кўрмаган биринчи эридан ҳам қизганарди. Рашк қилиши Ойдинхойнинг жонини халқумига келтирарди. Қолаверса, ҳомилдорлиги туфайли аёлнинг ўзи ҳам гап кўтармайдиغان, жиззакки бўлиб қолганди.

— Илгари ҳам пичоқ тираган, — дейди суд мажлисида жабрланувчи Б.Азизов. — Бир кунни кечаси ётганимизда кўксимга пичоқни қадаб, ҳадеб жонимга тегаверманг, бир нарса қилиб қўймай, деган.

— Хўрлаб, ҳақорат қилишларига, биринчи эринг билан ҳалиям кўришиб турибсанми, деган тўхматларига чидай олмасдан, чўччишиб қўймоқчи бўлдим, — дейди судланувчи Ойдинхой. — Пичоқ кўрсатсам, жағи тинармиким, дегандим.

Неча бор ялиниб-ёлвордим, лекин бу кишига гап кор қилмас экан. Шунинг учун кўрқитиб қўймоқчи бўлган эдим. Унинг жонига қасд қилганим йўқ, ахир ундан фарзанд кутялман. Асабим бузилиб, соғлигим ёмонлашди. Дўхтирлар ҳомила соғлом туғилиши учун даволанишингиз керак, деб касалхонага ётқизишди...

О.Қодирова ўн кун шифохонада ётиб, соғлигини тиклади. Уйга қайтиб борганида эса, қайнобати хол-аҳвол сўрамай, «термоснинг пўкаги қани», дея жаҳлини чиқарди. Келаси кунни ҳам пўкаани бир неча бор писанди қилди.

— Эрталабгача ухлатмайди, шекилли, касалхонага бориб келайлик, — деди кечқурун Ойдинхой эрига...

Аёл ётган палатасидан пўкакни топиб чиққач, ортларига қайтишар экан, Ботиржон тагин «эски ашула»сини бошлади.

Анатолий МИРЗАЕВ,
Олтириқ туман прокурори

— Уша пайтда пичоқ билан кўрқитиб қўймасам, холи-жонимга қўймайди, деган гап ўтди ҳаёлимдан. Бир неча кун аввал кечаси қуролли босқинчилар қариндошимизнинг уйига бостириб киришган эди. Шунга хавотирланиб, касалхонага чиқиб кетаётганимизда ошхона пичоғини рўмулимга ўраб олгандим. Уша пичоқни томоғига қададим. Менга бошқа бунақа гап қилманг, дедим. «Бўйинми кесиб юбординг», деганда, ўтмас пичоғу, мана, деб яна бўйинга теккизиб олдим. У олдинга югурди. Мен ростдан бўйини кесилиб кетибди, деб кўрқиб, пичоқни сувга отиб юбордим-да, унинг ортидан югурдим. Бўйиндан қон чиқаётганини кўриб, ўзим касалхонага олиб бордим...

Шифокорларга Ботиржон аввалига хотини илтимос қилганидай, кўчада иккита нота-ниш кимса ҳужум қилиб, пичоқда тилиб юборди, деган эди. Суриштирувчиларга ҳам шу гапни айтди. Кейин ростига кўчди.

Ойдинхон дастлабки терговдаги каби суд мажлисида ҳам айбига иқдор бўлиб, қилмишдан пушаймонлигини таъкидлаб ўтди.

Суд ҳаққоний сўзларини инobatга олиб, унга озодликдан маҳрум этиш билан боғлиқ бўлмаган жазо тайинлаш мумкин, деган хулоса келди ва ўзига тегишли хулоса чиқариб, ҳаётини қайта қуриш имкониятини ҳавола этди.

Фирибгар аёл

Роулингнинг болаларга бағишлаб ёзилган «Гарри Поттер» асарига бош қаҳрамон Гарри Поттерга кунларнинг бирида сеҳргарни ва жодугарлик мактабига тақлифнома келади. Шундан кейин унинг ҳаёти тубдан ўзгариб кетади. Бироқ биз ҳикоя қилмоқчи бўлган воқеа «қаҳрамон» эса ҳеч бир сеҳр-жоду мактабига ўқимаса-да, мана-ман деган жодугарни йўлга қолдириб, «юқори натижалар»га эришади.

Хикоямиз «қаҳрамон» 2 нафар фарзанднинг онаси, 1978 йилда туғилган Гўзал Атаханова Жиноят ишлари бўйича Фарғона шаҳар судининг 1997 йил 29 августдаги ҳукмига асосан 6 йил муддатга озодликдан маҳрум этилиб, 1998 йил 4 апрелдаги «Амнистия тўғрисида»ги Фармонга асосан жазодан озод этилган. Шунингдек, Жиноят ишлари бўйича Собир Раҳимов туман судининг 2009 йил 18 сентябрдаги ҳукмига асосан, 2 йил ахлоқ тузатиш ишлари жазоси тайинланган, ЖКнинг 72-моддасига асосан 2 йил сино муддати белгиланган. 2009 йил 28 августдаги «Амнистия тўғрисида»ги Қарорга асосан тайинланган жазодан озод этилган.

Жиноят ишлари бўйича Юнусобод туман судининг 2011 йил 4 майдаги ҳукмига асосан 1 йил муддатга ахлоқ тузатиш ишлари жазоси тайинланган. Хикоямизни қисқа ва лўнда қилиш мақсадида, «қаҳрамонимиз»нинг юқоридagi жиноят ишлари тафсилотларига батафсил тўхталмасдан, диққатингизни унинг фақатгина ўтган 2011 йилдаги 3 эпизодди «иши»га қаратмоқчимиз.

2011 йилнинг 31 июль кунини Х.Наврўзова икки фарзанди билан автобусда кетаётганида ёнига Г.Атаханова келиб ўтиради ва унга даб-дурустдан иссиқ-совуқ қилинганлигини, ишлари орқага кетаётганилигини, ўқиб қўйса, ишлари юришиб кетишини айтади. Табиийки, аёл соддаликданми ёки аёллигига борибми (аёллар эркакларга нисбатан хурофотга мойилроқ бўлади) ишқилиб унинг алдовларига лаққа тушади. Автобусдан тушгач, Г.Атаханова уни йўловчи кам жойга олиб бориб, унга тилла занжири ва бир жуфт тилла зирганини ечишини ва уларни ўқиб қўйишини айтганида, Х.Наврўзова ҳеч

Сайёра МАДИЯРОВА,
Мирзо Улўғбек туман прокурорининг
катта ёрданчиси
Фазилат ЁДГОРОВА,
«Huquq»

иккиланмасдан уларни ечиб беради. Г.Атаханова уларни қоғоз парчасига ўради ва алланималарни ўқиб, унинг чўнтагига солади. Қоғоз ўрамини фақат бир соатдан кейин уйига боргач, очишни тайинлайди. Х.Наврўзова уйига келиб қоғоз ўрамини очганида не кўз билан кўрсинки, тиллалар ўрини бешолти донна тош парчалари эгалланган эди. Чув тушган Х.Наврўзова Миробод туман ИИБга ариза билан мурожаат қилади.

2011 йилнинг 25 август кунини Мирзо Улўғбек кўчасидаги бекатда автобус кутиб турган Г.Аҳмаджонова Г.Атаханованинг навбатдаги «ўлжа»сига айланади. Найрангбоз аёл Г.Аҳмаджонова-нинг олдига келиб, «Сен яхши аёл экансан, ҳаммага яхшилик қилар экансан-у, лекин бу қилган яхшиликларинг қайтмас экан. Ойлангандагиларни ҳар хил дуолар билан ўқиб ташлашган, агарда ҳозир ўқитмасанг, оиланга кимдир вафот этиши мумкин» — дейди. Аёл унинг найрангларига ишона бошлагач, биргаликда ўриндиқда бориб ўтиришди ва унга ҳам тиллалари орқали бало-қазоларни чиқариб ташлаши мумкинлигини айтади. Г.Аҳмаджонова унга тилла занжирини ечиб беради. У занжирни қоғозга ўраб, бошидан икки-уч марта айлангирини, ўрамини унинг қўлига тўтқизади. Кечаси ётишдан олдин ёстиги тагига қўйиб ётишини, ундан олдин қўлида бир соат ушлаб юришини, агар ундай қилмаса, шол бўлиб қолишини уқдиради. Соддалик аёл уйига бориб, қоғозни очганига алданганлигини англайди.

2011 йил 28 август кунини Г.Атаханова автобусда кетаётган Н.Мирзаеванинг ёнига ўтиради ва унга «Сизда бир нарсани кўриб турибман, сизни кимдир иссиқ-совуқ қилиб қўйган ва сизга 29 та қабристоннинг тупроғи сепилган. Чунки сизнинг кап қўзингизда «крестик» кўриб турибман», дейди. Н.Мирзаева ҳам унинг гапларига чув тушади. Автобусдан тушшугач эса унга: «Ойлангандагилардан бири сентябрь ойида вафот этади, агарда мен сизни дуо қилсам, бундай бўлмайди. Ҳаммаси яхши бўлади, оиланг тинч яшайди. Сендан менга ҳеч нарса керак эмас», деб ёнидан бир

талай игнани чиқаради. Унинг ичидан биттасини олиб: «Игнанинг ранги ок, агарда сенда айтганларимнинг ҳаммаси бўлса, игна қорайиб кетади, ҳаммаси яхши бўлса, оклигича тураверайди. Сен кўзимга қараб тургин», деб қўлидаги игناسини бошидан ва юздан айлангирини. Н.Мирзаева унинг қўлидаги игна қора бўлиб қолганлигини кўради. Шунда Г.Атаханова унга: «Сиз тилла буюмларингизни ёстигингиз остига қўйиб ухлашингиз керак. Бунинг учун тиллаларингизни ҳозир мана бу газетага қўясиз», дейди. Н.Мирзаева қўлидаги тилла узукларини газетага қўйгач, Г.Атаханова уларни ўраб, унга бераётганида Мирзо Улўғбек туман ИИБ ХООБ профилактика инспектори келиб, уларнинг ҳужжатларини сўрайди ва хизмат хонасига олиб боради. Шу ерда унинг кирдиқорлари ошкор бўлди.

Шу тариқа «сеҳр»нинг найрангларига чек қўйилди. Йўқса, Гўзал Атаханова ўзининг найрангларини билан яна кўпларни чув тўширган бўлар эди.

Судда Г.Атаханова барча қилмишларини тан олди. Суд судланувчининг ҳар учала эпизод бўйича ҳаракатларини кўриб чиқиб, жазо тайинлади. Яъни судланувчининг муқаддам бир неча марта бало-қазоланингини, бийод зарар қопланмаганлигини, жиноятни жазони ўтаётган вақтида содир этганлигини оғирлаштирувчи ҳолат, айбига тўлиқ иқроғлигини енгилаштирувчи ҳолат деб ҳисоблаб, унга нисбатан уч йил муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазосини тайинлади. Шунингдек, суд судланувчининг беш ёшли қизи Лола Атахановани «Мехрибонлик уйи»га топширишни лозим деб топди.

Жазосини унутган эди...

Рафиқжон ТОЙИРОВ,
СВОЖЖДЛКК Департаменти бўлими
катта инспектори

Маълумки, Ўзбекистонда миллий пул бирлигининг қонуний тўлов воситаси сифатидаги аҳамиятини мустаҳкамлашга қаратилган ягона пул-кредит сийбати амалга ошириб келинмоқда. Чет эл валютаси билан боғлиқ барча молиявий операциялар Марказий банк ҳамда Молия вазирлиги томонидан белгиланади. Хусусан, мамлакатимизда чет эл валюталарини миллий валютага ёки аксинча, миллий валютани чет эл валютасига алмаштириш банклар шохобчаларида амалга оширилмоқда. Шундай бўлса-да, баъзи фуқаролар валютани ноқонуний равишда олиш ёки ўтказишга ҳаракат қилишмоқда. Бу энг аввало, мамлакат иқтисодиётига жиддий ҳавф солади, миллий валютанинг барқарорлигига таъсир қилиб, инфляция жараёнининг кескинлашувига шартит яратлади.

Бундайлар орасида жиноят содир этиб, тайинланган жазодан ва қўлланган қонуний енгиликлардан тегишли хулоса чиқармасдан яна жиноят содир этаётган кимсалар ҳам йўқ эмас.

Ана шундай шахслардан бири бухоролик Элшод Эшимов (исм-фамилияси ўзгартирилган) 2011 йилнинг 29 сентябрь кунини Бухоро шаҳри ҳудудида фуқаро З.Бўроновга 110 000 Россия рублини қонунга хилоф равишда сотган вақтида СВОЖЖДЛКК Департаментининг Бухоро шаҳар бўлими ходимлари томонидан ушланиб, 110 000 Россия рубли ашёвий далил сифатида олиб қўйилган.

Унинг ушбу қилмиши юзасидан суд ўзининг қонуний баҳосини берди.

Таассуфки, айрим шахслар бу каби жиноятлар учун озодликдан маҳрум этиш билан боғлиқ бўлмаган жазо тайинлашини билгани ҳолда, жиноий қилмишларини кейинчалик ҳам давом эттирмоқдалар.

Қалтис «савдолар»

ёхуд "Фарҳод деҳқон бозори" ОАЖдаги

ноқонуний ишлар хусусида

Пойтахтимиз Тошкент азалдан ўзининг гавжум ва обод бозорлари билан машҳур бўлиб келган. Айниқса, истиқлол йилларида Тошкент бозорлари янада кўркамлашиб, замонавий қиёфа касб этиб бормоқда. Бугунги бозорларимизнинг қиёфаси бундан беш-ўн йил олдингиларидан кескин фарқ қилади. Бир пайтлар пала-партишлик билан қуриб ташланган, санитария-гигиена талабларига тўла жавоб беролмайдиган бино ва иншоотлар ўрнида замонавий бозор комплекслари барпо этилди. Сотувчилар ва харидорлар учун эратилган кулайликлар ҳам барчани бирдай қувонтирмоқда.

Бирок, мана шундай бир жараёнда ҳам фақат шахсий манфаатларини кўзлаш натижасида жамият ва давлат манфаатларига зарар етказиб қўйилган амалдорлар ҳам учрамоқдаки, улар билан асло мурося қилиб бўлмайди.

2008 йилнинг мартидан бошлаб "Фарҳод деҳқон бозори" ОАЖ бош муҳандиси лавозимида иш бошлаган Абид Раҳжапов бозор ҳудудида 2008 йилда амалга оширилган капитал ва жорий таъмирлаш ишларини ўрганиб чиқиб қўйиб қўйиб бундан мўъаййна даромад топишни режа қилган экан. Бундай дейишимизга асос бера. Чунки у зиммасига юкланган вазифаларга қўл сийлаган ҳолда бозор ҳудудини таъмирлаш ишларига жалб этилган пудратчи корхоналар раҳбарлари билан жиноий тил бириктириб, бажарилган иш ҳажмлари ва ишлатилган қурилиш материалларини сунъий оширилган нархларда қабул қилиб олишга киришиб кетган.

Жумладан, А.Раҳжапов бир гуруҳ шахслар билан тил бириктириб, "Фарҳод деҳқон бозори" ОАЖ ва "Farida Bonu" ХФ ўртасида тузилган чиқиндиларни сақлаш жойини капитал таъмирлаш бўйича 2008 йилнинг 11 сентябрга ва 12 ноябрдаги, балиқ маҳсулотлари сотиш павильонида капитал таъмирлаш бўйича 2008 йилнинг 12 сентябрга ва 2 ноябрдаги, гуллар савдоси павильонини капитал таъмирлаш бўйича 2008 йил 15 октябрга ва 2 ноябрда тузилган шартномаларга асосан бажарилган ишлар ва хизматлар ҳажмини ошириб кўрсатиб, ҳисоб-фактура ва бажарилган ишларни топшириш-қабул қилиш далолатномаларини сохталаштириш йўли билан бажарилган иш ҳажмини 152 млн. 718,7 минг сўм миқдорига кўрсатган. Натижада 10 млн. 848,3 минг сўм миқдоридagi жамият маблағи растрата йўли билан талон-тороҳ қилинган.

Афсуски, "Farida Bonu" ХФ билан тузилган шартномалар бўйича тузилган ҳисоб-фактура ва бажарилган ишларнинг топшириш-қабул қилиш далолатномаларини сохталаштириш шу билангина аяқ топмаган. Жами ҳисобда бозор ҳудудида ушбу хусусий фирма томонидан бажарилган қурилиш-таъмирлаш ишлари ва харажатлар ҳажмини ошириб кўрсатиш йўли билан А.Раҳжапов ва унинг ҳамтовоклари томонидан 17 млн. 846,9 минг сўм талон-тороҳ қилинган.

Шунингдек, бозор ҳудудида замонавий услубдаги темир панжалари дарвозаларни ўрнатиш юзасидан яқна тартибдаги тадбиркор Д.Халилов билан тузилган 2008 йил 3 сентябрдаги 3-сонли ва 2008 йил 15 сентябрдаги 8-сонли шартномаларга асосан бажарилган ишлар ва хизматлар ҳажми, нархини сунъий ошириб кўрсатиш йўли билан А.Раҳжапов ва унинг жиноий шериклари жамиятининг 3 млн. 933,4 минг сўм миқдордаги маблағларини талон-тороҳ қилган.

"Feruz qurilish servis Lyuks" МЧЖ билан тузилган шартномаларда бозор маъмурияти биносини жорий таъмирлаш, савдо расалари шифтларини таъмирлаш каби ишларнинг бажарилиши кўзда тутилган бўлиб, мазкур МЧЖ томонидан 26 млн. 268,9 минг сўмлик қурилиш-таъмирлаш ишлари бажарилган тўғрисида далолатнома тузилган. Аммо ўқитилган назорат ўлчовлари натижасида бажарилган иш ва хизматлар, транспорт ва бошқа харажатларнинг сунъий равишда оширилгани ва А.Раҳжапов бу сафар шериклари билан 2 млн. 963,1 минг сўмлик жамият мулкани талон-тороҳ қил-

гани ошкор бўлган.

Шу каби, "Фарҳод деҳқон бозори" ОАЖ ва "Triada servis" МЧЖ ўртасида тузилган бинонинг олд (фасад) қисмини "алюпан" билан қоплаш ва алюмин ромлар ўрнатиш бўйича бажарилган иш ҳажмини ошириб кўрсатиш орқали 1 млн. сўмликдан зиёд-роқ, бозор павильонларига ёритгич ва электр асбобларини ўрнатиш бўйича "Toshelektromontaj" SH.X.J. томонидан бажарилган ишлар ва харажатларни сунъий ошириб кўрсатиш орқали 1 млн. 497,3 минг сўм, кишлоқ ҳўжалик маҳсулотлари павильонини таъмирлаш, бозор атрофидаги темир панжаларини жорий таъмирлаш, маъмурий бинони жорий таъмирлаш бўйича "Istiqbol invest qurilish" SH.X.J. томонидан бажарилган ишлар ва харажатларни сунъий ошириб кўрсатиш орқали 1 млн. 376,9 минг сўмлик, бозорнинг гўлт сотишга мўлжалланган павильонини капитал таъмирлаш юзасидан "Kamop RSHM" МЧЖ томонидан бажарилган ишлар ҳажмини ошириб кўрсатиш орқали 17 млн. 518,4 минг сўм миқдоридagi жамият маблағлари талон-тороҳ қилиб юборилган.

2011 йилнинг 1 январидан "Фарҳод деҳқон бозори" ОАЖ бошқарув раиси лавозимига тайинланган Шерзод Орифонов конунбузарликда А.Раҳжаповдан асло қолишмаган. Шу ўринда, Ш.Орифоновдан олдин, яъни 2009 йилнинг 1 январидан 2010 йилнинг 31 декабргача "Фарҳод деҳқон бозори" ОАЖ бошқарув раиси лавозимда ишлаган Фазлиддин Нуралиевнинг "сермаҳсул фаолияти"га ҳам бироз тўхталиб ўтмасак, ноҳилислик бўлади.

Жумладан, Ф.Нуралиев мансаб ваколатини суиистеъмол қилиб, бир гуруҳ шахслар билан тил бириктирган ҳолда Тошкент шаҳар ҳокимининг қарори билан бозор ҳудудида вақтинчалик автотурагоҳ учун ажратилган 7100 м² майдонни ўзбошимчилик билан 11387 м² га кенгайтириб олган ва ундан ноқонуний фойдаланиб келган. Солиқ идораларига топширилган ҳисоботларда эса автотурагоҳнинг умумий ер майдонини 7100 м² этиб кўрсатган ва жуда кўп миқдордаги солиқларни тўлашдан қасддан бўйин товланган. Қолган 4287 м² майдондан келаётган даромадни эса ҳамтовоклари билан ўзлаштириб юборган. Бу ишда унга ОАЖнинг бош ҳисобчиси Надежда Ким яқиндан кўмакдош бўлиб келган.

Шу тариқа, Ф.Нуралиев мансаб сохтакорлиги йўли билан 2010 йилда 273 млн. 628,9 минг сўм миқдордаги қатъий белгиланган солиқларни тўлашдан қасддан бўйин товланган. Шунингдек, у жиноий шериклари билан биргаликда жамиятининг ўлчов вазитларини ижарага бериш фаолияти учун лицензия мuddати ўтиб кетганига қарамай, тароз ва тошларни сотувчиларга ижарага бериш билан шуғулланиб келган. Бунинг ортидан 4 млн. 566,4 минг сўм соф фойда олган.

Ф.Нуралиев бошқарув раиси бўлиб ишлаган даврида белгиланган тартибда давлат идораларида рўйхатдан ўтмаган, тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланиш учун рухсатномага эга бўлмаган 37 нафар шахс билан ижара шартномалари тузиб, уларнинг бозор ҳудудида ноқонуний равишда тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланишлариغا шариот яратиб берган. Бу билан яқна тартибдаги тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланувчи тадбиркорлардан ундириладиган жами 92 млн. сўмлик солиқ ва бошқа тўловларнинг давлат бюджети ва бюджетдан ташқари мақсадли жамғармаларга келиб тушмаслигига сабабчи бўлган.

Ф.Нуралиевнинг ноқонуний ишларини санаб адоғига етиш қийин. Юқорида айтиб ўтганимиздек, 2011 йилнинг 1 январидан "Фарҳод деҳқон бозори" ОАЖ бошқарув раиси лавозимига тайинланган Шерзод Орифонов ҳам собиқ раиснинг ишларини ундан қолишмаган даражада давом эттирган экан. Жумладан, бозор ҳудудидаги ўзбошимчилик билан 11387 м² га кенгайтириб олинган вақтинчалик автотурагоҳдан ноқонуний фойдаланиб келган. У ҳам солиқ идораларига топширилган ҳисоботларида автотурагоҳнинг умумий ер майдонини 7100 м² этиб кўрсатган ва 2011 йилнинг январидан август ойига қадар давр

Тимур НОРМУҲАМЕДОВ,
Тошкент шаҳар прокуратураси
АМИБ катта терговчиси

учун 173 млн. 771,4 минг сўм миқдордаги қатъий белгиланган солиқларни тўлашдан қасддан бўйин товлал келган. Шунингдек, 2011 йилнинг март ойдан август ойига қадар автомобилларни вақтинча сақлаш жойида кўрсатилган хизматлардан тушган жами 222 млн. 339 минг сўм нақд пул маблағлари НКМ хотирасига киритилмаганлиги аниқланган.

Ш.Орифоновнинг ноқонуний ишлари бу билангина чекланмаган экан. Хусусан, у бошқарув раиси бўлиб ишлаган даврида белгиланган тартибда давлат идораларида рўйхатдан ўтмаган, рухсатномага эга бўлмаган 42 нафар шахс билан ижара шартномалари тузган ва уларнинг бозор ҳудудида ноқонуний тадбиркорлик билан шуғулланишлариغا шариот яратиб берган. Оқибатда яқна тартибдаги тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланувчи тадбиркорлардан ундириладиган жами 138,1 млн. сўмлик солиқ ва бошқа тўловларнинг давлат бюджети ва бюджетдан ташқари мақсадли жамғармаларга келиб тушмаслигига сабабчи бўлган. Бундан ташқари, Ш.Орифонов ўзининг жиноий ҳаракатларини давом эттириб, мансаб сохтакорлиги йўли билан Тошкент шаҳар халқ депутатлари кенгашининг ҳамда "Фарҳод деҳқон бозори" ОАЖ қузатув кенгашининг қарорларига асосан ойллик ижара ҳақи ошганида бозор ҳудудидаги дўконлар ва савдо жойларини ижарага олган фуқаро ва тадбиркорлик субъектлари билан тузилган ижара шартномаларини қайта тузишни ташкиллаштириш ўрнига, ижарачилардан йўғилни керак бўлган пулларнинг 50 фоизини давлат бюджетига тўламай, ҳисоботлардан яшириб келган.

Ш.Орифонов "Фарҳод деҳқон бозори" ОАЖ қошидаги савдо харид корхонаси мудири Баҳодир Саидов, корхона тайёрловчиси Улугбек Мейлиев, бош бухгалтер Надежда Ким ва бошқалар билан жиноий тил бириктириб, бозор қошидаги савдо харид корхонаси ҳамда маҳсулот етказиб берувчилар ўртасидаги шартномаларни қалбақлаштириш, уларда кишлоқ ҳўжалик маҳсулотлари етказиб беришга умуман алоқаси бўлмаган шахслар номларини акс эттирган ҳолда, тайёрловчи-савдо фаолияти билан улуғржи ва чакана савдо фаолияти билан шуғулланиб келган. Яъни, маҳсулотларни қиммат нархларда нақд пулга сотиб олиб, уларни қайта ишламасдан, навларга ажратмай ва қадокламай, ҳеч қандай ишловсиз улугржи ва чакана равишда сотиб юбораверишган. Шу тариқа улар 2011 йилнинг 1-ярим йиллигида 169 млн. 589 минг сўмлик савдо фаолиятини амалга оширганлар.

Жамиятнинг реқвизитлари ўзгарганлигига қарамайдан, айтилган давр ичида 131 млн. 511 минг сўмлик лицензиясиз улугржи савдо амалга оширилган.

Жисмоний шахслар, деҳқон ва фермер ҳўжаликлар томонидан бозор нархидан анча арзон нархларда сотиб олинган маҳсулотлар нархини шартномалар ва юқори турувчи ташкилотларга топшириладиган ҳисобот ва маълумотларда ошириб кўрсатилган, фарқини эса жиноий гуруҳ аъзолари ўзлаштириб келишган. Шу тариқа Ш.Орифонов ва унинг ҳамтовоклари 2011 йилнинг биринчи ярим йиллигида 70 та ҳолатда харид қилинган маҳсулотлар нархини 5 млн. 65 минг сўмга ошириб кўрсатилган ва бу маблағларни ўзлаштириб юборишган.

Биз ҳамшаҳарларимиз томонидан оддийгина қилиб "Фарҳод бозори" деб аталувчи бозорнинг собиқ раҳбар ва масъул шахслар томонидан содир этилган ноқонуний ишларга қисқача тўхталиб ўтдик. Бу билан айтмоқчимизки, ҳеч бир жиноят жазосиз қолмайди. Қўнғир иш эртани кечми, барибир фож бўлади.

Жиноят ишлари бўйича Олмасор туман судида "Фарҳод деҳқон бозори" ОАЖ атрофида уюшган гуруҳ аъзоларининг қилмишлари қўриб чиқилиб, уларга нисбатан қонуний жазо белгиланди.

Муборак туманидаги деҳқон бозорининг ёнида учрашиб қолган икки сифдош нима ҳақидаир гаплашиб туришарди. Юзларини ташвиш ва афсус ифоласи. Демак, дўстлар суҳбати шунчаки "ўтган-қайтган" ҳақида эмас.

Ҳалокат ёқасидаги одам

Ҳаким ИКРОМОВ,
Муборак туман прокурори
Норбўта ҲОЗИЕВ,
«Huquq»

— Қачондан бери бу иш билан шуғулланиди? — сўради улардан бири.
— Россияда ишлаб, қайтганидан кейин. Аввал унинг наша чекканини ҳам, сотиш билан шуғулланганини ҳам кўрмагандим.

— Танбех бермадингми?
— Қўп марта айтдим. Бу ишни оқибати ёмон бўлишини неча мартабала тушунтирдим. Қўлоқ солгиси келмади.
— Нима қилиш керак, дейсан?
— Чўқатилган одамни кўтказиш керак. Ердам бермасак, оқибати нима бўлишини биласан.

— Ҳа, бу бизнинг инсоний бурчимиз. Дўстимизни ҳалокатдан қўтқариб қолишимиз керак.

Сифдошлар шунга қарор қилишди ва ўша кўннинг ўзида Азамат Баратовнинг наша чекиши ва инсон савоматлиги учун ўта зарарли бўлган гиеҳвандлик моддасини сотиш билан шуғуллангани тўғрисидаги хабарни туман ИИБ ходимларига ёзма тартибда маълум қилишди.

Дўстларнинг шундай йўл тутиши тўғрими? Албатта, буни баъзи бировлар ўзларича талқин қилиб, "бу дўстлик эмас", дея улўса чиқаришлари мумкин. Бундай кишилар гиеҳвандликнинг инсонни хароб қилиши, ҳалокат томон етақлашига етарлилик баҳо бермайдилар. Улар бу масаланинг фақат бир томонини ҳисобга олиб, "Дўст дўстини сотмаслиги керак эди", дейдилар.

Бу ҳалокат ёқасида турган инсонга қараб: "Нима бўлсан-бул", дейиш билан баробар. Аммо Азаматнинг дўстлари бундай йўл тутишмади. 1996-1997 йилларда Муборак газни қайта ишлаш заводида ишчи бўлиб ишлаган А.Баратов, кейинчалик тумандаги харбийлаштирилган қисмда хизмат қилди.

2008 йилда Россияга ишлаш учун кетиб, ордан бир йил ўтгач, юртига қайтди. Ана шундай қўнларнинг бирида Азамат Миришкор туманига йўл олди. Бу ерда унга аввалдан таниш бўлган Фуломдан 150 минг сўмга 7 дона гўгурт қўтқасига қўйланган наша сотиб олди-да, турли дард ва бахт-сизилқарга дучор этадиган дахшатли оғуни чўнтагига солганича, уйига қайтди. Шунда сифдошларидан бири унга қўнғирок қилиб, "мижоз" қўтиб турганлигини билдирди.

Улар белгиланган жойда учрашдилар. Азамат "мижоз"га 6 дона гўгурт қўтқасидаги марихуанани 160 минг сўмга пуллаб, ўзи учун бир донасини олиб қолди. Шу билан "ажал уруги"нинг савдоси ниҳоясига етди. Аммо кўчада — нақ дарвоза олдида уни боқад "савдо" қўтиб турарди.

Азамат дарвозадан чиқар экан, фуқаролик қийимидagi турт нафар киши уни тўхтатди. Улар туман ИИБ ходимлари эди.

Азамат чўнтагидagi наша билан, унинг савдосидан тушган 160 минг сўмни гувоҳлар иштирокида топширишга мажбур бўлди. Албатта, мижоз ҳам чўнтақ қавлаб, хозиргина харид қилган "матихи"ни ИИБ ходимлари қўлига тутқазди.

Азамат Баратов суд ҳукми билан қилмишига яраша жазоланди. Сифдошлар эса, ҳалокат ёқасида турган дўстларини қўтказиб, ўз фуқаролик бурчларини адо этдилар.

Хунрезлик

Кеч кириб, ҳаммаёқни зулмат қоплаган пайтда ёпиқ турган дарвоза ёнидан шу томонга қарай қарай ўтиб кетган, кўчанинг муқолишига қалар бориб, бироз турли-ла, хонадоннинг орқа томонига йўл олади. У ерда кўзи қоронғуликка ўргангунча туриб, ён-атрофга рази сола бошлаган эди, пичирлаган овоздан чўчиб кетди. Жон ҳолатда орқасига ўгирилди-ю, рўпарасида осмондан тушгандек пайло бўлган кўланкага кўзи тушди.

— Ҳа, нимага қалтираяпсан? Юракдан ҳам бор экан-ку!

— Одам деган ҳам шунақа бўладики, кўрkitвординг-ку? Ҳеч бўлмаса йўталиб кўймайсанми?

— Бўпти, гапни қисқа қилиб, ишга ўтайлик. Нима гап? — унинг гапини бўлди кўланка.

— Дарвозаси нимагадир ёпиқ. Ё кейинга қолдираимизми?

— Ие, шунча пойлаб, айнан шу кунни режалаштирганимиз эсингдан чиқми? Бор, яна бир айланки кел. Уй эгаси йўқ бўлса бўлди, ишга киришаверамиз...

Шарпа шеригига "хўп", деди-да, у билан ўн дақиқача бирга тургандан кейин орқасига қайтди. Бу сафар бояги дарвоза очик эди. Ичкарида турган "Матиз" автомашинасининг ёнида икки киши куймалашиб, нимадир қилишарди. Улар ишга шу қадар берилиб кетишган эдики, шу томонга тикилганча ўтиб кетган шарпани пайқашмади ҳам. Шарпа бу сафар ҳам узоққа кетмади. Четроқда тарвақайлаб кетган ёнғоқнинг тагига бориб, бироз турди-да, яна шу томонга юрди. Машина эгаси билан уста ҳамон иш билан банд эдилар.

Шарпа энди ҳеч қаёққа қарамай, тез-тез юрганча, унинг орқа томонига ўтиб, ёпиқ дераза ёнига келди. Кўланка ҳам ҳаялламади. Бироз нафасини ростлагач, секин деразани итариб кўрган эди, очилди. Ичкарига мўралаб, ҳеч ким йўқлигига ишонч ҳосил қилгандан кейин, хонага ошиб тушди. Шериги унга эргашди. У ердан чиқиб, йўлак орқали меҳмонхонага ўтишди. Ҳеч ким йўқ. Афтидан ҳовлининг бу томонида ҳеч ким яшамасди. Шарпа деворга осилган гиламни четга сурган эди, ҳовли эгаси қўл кўрдики. Хонадон эгаси билан устанинг иш билан машғуллигини кўриб, кўтишга қарор қилишди-да, четдаги диванга ўтиришди. Шарпа анчадан кейин яна гиламни кўтариб, ҳовлига рази солди. Айни шу пайтда машина тузалди, шекилли, эгаси кўчага хайдаб чиқаётган экан. Бироз қараб турди, машина чироғи кўздан йўқолгач, хотиржам бўлганча, шеригига имо қилиб, йўлак орқали ҳовлининг нариги тарафига йўл олди.

Етоҳона ойнасидан беканинг кичик ўғли билан ухлаб ётганини кўриб, секингина ичкарига кирди. Овоз чиқармасликка ҳаракат қилиб, қаравот тагини қарамоқчи бўлди. Бироқ, ноҳўя ҳаракат қилиб юборди, шекилли, бека кимирлай бошлади. Унинг уйғониб қолишдан кўриб кетди-ю, дарҳол бир қўли билан оғзини ёпиш баробарида устига чиқиб олди ва иккинчи қўлидаги пичоқни кўрсатди.

Шериги аёлнинг оёғидан маҳкам ушлади. Эндигина кўзи илиниб, чўчиб уйғонган аёл нималар бўлаётганини тушуниб улгурмасиданоқ, оғзини беркитган кўлдан нафаси қайтиб, типирчилай бошлаган эди, пичоқни кўргач, нафаси ичига тушиб кетди. Бундан фойдаланган шарпа, агар бақирадиган бўлса, болаларини ўлдиришини айтиб, шундоқ ҳам адоий тамом бўлган шўрлик аёлнинг номусига тажовуз қила бошлади. Айни шу пайтда беканинг ёнида ётган ўғли йиғлила бошлаган эди, аёл жон-ҳолатда босқинчини итариб юборди. Бундай бўлишини кутмаган шарпа йўлаб ўтирмай, пичоқни ишга солди... Аёл унинг жон-ҳаҳди билан қаршилик кўрсата-кўрсата, қаравотдан йиқилиб тушди. Ўша заҳоти гишдий бошлаган норасида ҳам зумда пичоқнинг тигига рўпара бўлди-ю, тинчиди. Онани яратмасин экан, бояқиш ўзи нима аҳволда-ю, боласини йўлаб, қимирлай бошлаган эди, яна пичоқ ишга тушди...

Буни қарангки, хунрезлик юз берган хонадаги болалар қаравотида беканинг катта ўғли ҳам ухлаб ётган экан. Ёмон туш кўрганми, ёки шовкин-сурондан безовта бўлганми, ахсига у ҳам гишдий бошлади-ю... Қонга ботган пичоқ уни ҳам аяб ўтирмади...

Бир маҳал ҳовлида машинанинг овози эшитилиб қолди. Хонадон соҳибни қайтиб келган экан. Жонидан азиз фарзандлари-ю, суюкли ёрининг аҳвалидан беҳабар ўй эгаси эшикдан кириши биланоқ кўксига санчилган пичоқнинг зарбидан мувозанатини йўқотди-ю, аммо йиқилмади. Ўша ондаёқ кучли кўллар қуртқасининг ёқасидан маҳкам тутганча ичкарига тортиб киргизди-да, итариб юборди. Йиқилгач, пичоқ билан кетмакчи зарба бера бошлади. Хонадон соҳибни ҳам қимирламай қолгандан сўнг, шарпанинг қўли ачишгандек бўлди. Қараса, тўс-тўполонда ўнг қўлини кесиб олибди. Шу атрофдан топган даструмол билан жароҳатни боғлаб, жабрдийдаларга бирма-бир назар солди. Шериги ҳам индамай уни кузатиб турарди. Улар энди безовта қилмасликларига ишонч ҳосил қилишгандан кейин бошқа хоналарни ҳам текшириб чиқишга қарор қилишди.

Шарпа йўлақдан чиқиб, ўнг томондаги хонага бошини суюқ кўрди, ҳеч ким кўринмади. Ортига қайтиб, телевизор турган хонани кўздан кечириб бошлади. Бу ер ҳам кимсасиз эди. Рўпарадаги эшикни очиб, ичкарига қадам кўяр экан, шундоққина йўл четида ётган қизалоққа кўзи тушди. Гарчи унинг кўзлари юмюк бўлиб, ухлаганга ўхшаса-да, бола эмасми, ҳам кўрқув, ҳам

ҳаяжондан титраган ҳолда нафас олиши уйғоқлигини сездириб қўйди-ю, айнан аша шу ҳолат унга қимматга тушди. Аввалига қотил уни ухлаб ётган бўлса керак, дея ўйлади экан эди. Бироқ, шу заҳоти фикри ўзгарди. Билиб бўладими, агар таниб қолган бўлса-чи? Хуллас, ғувоҳ қолдиришни истамаган қотил уни ҳам аяб ўтирмади, қизалоқ зумда қонга беланди...

Шундан кейингина бошқа хоналарга ҳам бирма-бир кириб, тинтишни бошлади. Аммо тезда унинг ҳафсаласи пир бўла бошлади. Хоналарнинг бирортасидан ҳам умид қилгани — на тилла тақинчоқлар ва на пуллар топилиди. Фақат беканинг катта ўғли ётган қаравотдаги тушакнинг остидан 600 минг сўм пул чқиди, холос. Қилган шунча ҳаракати эвазига топишгани атиги 600 минг сўм эканлиги алам қилди, шекилли, шериги қўлига илингани — спорт курткаси, жинси шим, сунъий чарм куртка билан бир дона пойфазални кўлтигига кистириб олди. Кейин ҳовлига чиқибди.

— Шошма, — деди шарпа тўсатдан шеригига, — мен ҳозир.

У шундай дея, молхона томон йўл олди. Кўп ўтмай у ердан бир бош қорамол билан отни хайдаб чиқди.

— Молларни нима қиласан? — ҳайрон бўлди шериги.

— Булар тонг отгач, маъраб, ҳаммаёқни бузиб юборди. Қўни-қўшини йиғилди. Шунини йўлаб кўрмадингми?

Бироздан сўнг икковлон ҳовлига қандай ошиб тушишган бўлса, худди шундай йўл билан чиқиб кетишди...

Ташкент вилоятидаги хонадонлардан биртада юз берган ваҳшиёна қотиллик бу ҳақда эшитганларнинг юрагини ларзага солди. Ўша кунини оила бошлиғи билан унинг хотинидан ташқари, 2009 йил ва 2006 йилда туғилган ўғиллари ҳамда синглисининг жасади кўллаб тан жароҳатлари билан топилади. Ушбу ҳолат юзасидан тезда жиноят иши кўзгатилиб, тезкор тергов гуруҳи ташкил этилиб, ишга киришилди.

Биринчи галда жабрланувчиларга оид барча маълумотлар йиғилди. Ўзлаб фараз ҳамда тахминлар ишлаб чиқилди. Қўни-қўшинлар, ақиллар-у таниш-билишлардан сўраб-суриштирилди. Аммо қилingan саяб-ҳаракатлар натижа бермади. Шундан сўнг ҳодиса жойи янада симчиклаб кўздан кечирила бошланди ва биринчи галда, хонадондан топилган 25 та қон доғлари Х.Сулаймонова номдаги Республика суд экспертиза марказига судга оид ДНК экспертизасини ўтказиш мақсадида юборилди.

Ўтказилган генотипоскопик

Олимхўжа НАБИЕВ,
Бош прокуратуранинг
Олий ўқув курслари тингловчиси

солиштирма таҳлил натижасида воқеа жойидан олинган 25 та қон доғларидан 9 таси эркак жинсидаги номаълум шахсга тегишли эканлиги маълум бўлди. Сўнгра солиштирма текширув учун гумон қилинган 100 дан ортиқ шахсининг қон намуналари лабораторияга тақдим этилди. Экспертлар томонидан ўтказилган солиштирма-қиёсий генотипоскопик текширув натижасида суртмалардаги қон доғлари ҳамда воқеа жойидан топилган пичоқ бўлагидидаги қон эркак жинсидаги номаълум шахсга тегишли эканлиги аниқланди.

Бундан ташқари, ўтказилган тергов ҳаракатлари давомида ҳодиса жойига қўшни бўлган хонадон эгасининг пойфазали(кроссовка)даги қонга ўхшаш доғлар жиноят иши бўйича аниқланган номаълум шахсининг ота авлодига яқин эканлиги маълум бўлди. Шундан сўнг, жабрланувчининг қўшинларидан яна бири фуқаро С.Артошевнинг кийимларида топилган қон намуналари бўйича судга оид одам ДНК биология экспертизалари ўтказилиб, ҳодиса жойидан олинган қон доғлари унинг яқин қариндоши Вохит Артошевга тегишли эканлиги ҳақида хулоса олинган...

Шу ўринда, одам ДНКси суд-биологик экспертизаси ҳақида тўхталиб ўтсак.

Одам ДНКси суд-биологик экспертизаси предмети замонавий молекуляр генетик услубларни қўллаб, одамнинг биологик объектларини тадқиқот қилиш йўли билан иш учун аҳамиятли бўлган маълумотларни аниқлаш ҳисобланади.

ДНК тушунчаси эса, дезоксирибонуклеин кислотаси деб аталадиган мукаммал биологик тузилишга эга органик кимёвий модданинг қисқартирилган номи бўлиб, шу дезоксирибонуклеин кислотасининг тузилишида ҳар бир организмнинг генетик коди мужассам бўлади. Бу генлар мажмуаси организмнинг ота ва онасидан олган ирсий ахборотларни ўзида сақлайди. Бундай генлар мажмуаси маълум бир организмнинг генотипи деб аталади. Ҳар бир организмнинг генотипи ўзига хос ноёб ва такрорланмас бўлиб, бир тухумдан ривожланган эгизаклар бундан мустасно.

Энг қизиқарлиси эса, ДНК молекуласи ҳужайранинг ядросида жойлашганлигини ҳисобга олганда, маълум бир одамнинг генетик коди унинг тўқималаридаги ҳамма ҳужайраларида бир хил бўлади. Демак, ўз таркибида ДНК молекуларини сақлайдиган ҳар қандай одамнинг биологик материаллари, жумладан, қон, сўлак, соч, тўқима, ор-

ганлар, тана қолдиқлари, оғиз бўшлиғидан олинган суртма, қон ва тана ажратмаларининг қуриб қолган излари, тишлар, суюқлар ва суюқ фрагментлари, юмшоқ тўқилмалар одам ДНКси суд биологик экспертизаси объектлари ҳисобланади.

"Одам ДНКси суд-биологик экспертизаси" лабораторияси номаълум тана қолдиқларини идентификация қилиш, қон, сўлак, соч, тўқималар, органлар, тана бўлақлари ва бошқаларни маълум бир шахсга ёки бир неча шахсга тегишлилигини, боланинг биологик ота-онасини, ота ёки она томонидан яқин ёки узоқ қариндошликни, биологик эгизакларни, биологик изларнинг жинсга мансублигини, одам ДНКсининг генотипини аниқлаш ва шу генотипни "ДНК маълумотлар базасида" сақлаб жиноятларни тергов қилишда ва бошқаларда шу генотиплардан кейинги идентификация қилиш мақсадида фойдаланиш каби масалаларни ҳал қиладди.

Дастлабки терговда айбига тўлиқ иқрорлик билдирган Вохит Артошев, кейинчалик бу ишни қилмаганман, деб туриб олди. Бироқ, воқеа жойини кўздан кечириш жараёнида қон доғларидан олинган суртмалар бўйича ўтказилган одам ДНКси суд-биологик экспертизасининг юқорида қайд этилган хулосасидан кейингина айбини тана олиб, бўлган воқеани айтиб берди. Маълум бўлишича, марҳум унинг қўшини бўлиб, қирақашлик билан шуғулланиб келган. Қирақашлар яқин пул топишади, йўқса, бир ўзида иккита машина қардан бўларди, деб ҳисоблаган Вохит дастлабки терговда шахсини аниқлашнинг имкони бўлмаган номаълум шахс билан тил бириктириб, кечки пайт қўшини кетиши билан унинг уйига яширинча қиради...

Бундан кейин содир бўлган ҳодисалар ҳақида юқорида баён қилган эдик. Буни қарангки, В.Артошев муқаддам ҳам ўта оғир жиноят содир этгани учун тегишли жазога тортилган экан. Бироқ, шунда ҳам унинг "кўзи очилмади". Қолаверса, ўзи ҳам ҳам икки фарзандининг отаси эди. Шундай бўлса-да, мўймай даромад илинжида норасидаларга қўл кўтаришдан ўзини тий олмади.

Хуллас, беш нафар инсоннинг ҳаётдан бевақт кўз юмишига сабабчи бўлган қотилга суднинг ҳукми билан умрбод озодликдан маҳрум этиш жазоси тайинланди.

Ўзбекистон давлат жисмоний тарбия институтининг 2-босқичида таҳсил олувчи Илҳомжон (исм-фамилиялар узгартирилган) Гулистон шаҳрида истиқомат қилса-да, ҳар кун эрталаб Тошкентга ўқишга келиб, кечга томон яна Гулистонга қайтиб кетарди. Ҳақиқат мотронинг "Олмазор" бека-тидан чиқди-ю, "Тошкент-Гулистон" йўналиши бўйича қатнайдиган таксилар турар жойида бўлаётган жанжал-нинг гувоҳи бўлиб қолиди. Аммо афсуски, бу гувоҳлик унга қимматга тушади. Бир инсоннинг ҳаётини сақлаб қолади-ю, бироқ ўзиникини асрай олмайди. Қўтилмаганда юрагига санчиған пичоқ унинг умрини поёнига етказди...

Тамагир ака-укалар

бир йигитнинг умрига зомин бўлишди

Ижарага олинган "Нексия" автомашинасида "Тошкент-Гулистон" йўналиши бўйича таксилчилик қилишни эндигина бошлаган Комил пойтахтга етиб келгач, йўловчиларни туширди-да, яна мижоз олиш учун "Олмазор" метро бекати яқинидаги автомобиллар тўхташ жойида навбат кута бошлади. Бироқ ҳар қанча кутса-да, ундан кейин келган ҳайдовчилар йўловчиларни олиб жўнаб қолишарди-ю, унинг машинасига ҳеч ким келмасди.

— Акам айтган, сен бу ердан одам ололмайсан, — дея гап қотди унинг ҳайрон бўлиб турганлигини кузатиб турган Азиз. У шу ерда "посадчик" бўлиб ишловчи йигирма икки ёшлардаги йигитча эди.

— Буни акам билан келишамиз, сен уч минг сўмини олгин-да, менга йўловчилардан бер, — бўш келмади Комил ҳам.

— Сен акамга берган ва-

дангни бажармадинг. Биласанми? Айтилган пуллارни олиб келмадинг, демек, бу йўналиш бўйича бошқа қатнамайсан, — деди қатъий қилиб Азиз.

Кечагина шу тўғрида Азизнинг акаси Акмал билан гаплашган Комил ҳали бир тўхтамага келмаган эди. Бунинг сабаби эса, ушбу йўналиш бўйича қатнаш эвазига ундан 500 АҚШ доллари сўраган Акмал ҳеч қандай ҳужжат ваъда қилмади. Хоҳласа, унинг ўзи ҳужжат эканлигини айтиб, "тегишли" одамларга ҳам ўзи жавоб беришини ишонч билан таъкидлади.

Шунга қарамай, отаси билан маслахатлашган Комил, буларнинг бари ноқонуний эканлигини, ҳужжат қилиб бермаса, берган пуллари ҳавога учиб кетишини англаб етган эди.

Азиз билан бўлаётган тортишув Акмалнинг келиши билан ақунланмади. Комил унга бунча пулни бера олмаслиги-

ни айтганида эса, Акмал таҳдид қилишга ўтди.

— Агар айтган пуллариمنى қилиб бермасанг, Янгийул ДАН постидан ўтолмайсан, одамларим сени ўлдириб юборишади. Бу ерлар менга тегишли!

Эртаси кун Тошкентга мижозларни олиб келган Комил уларни машинасидан туширди-да, автомашиналар турар жойидан узокроққа бориб тўхтади. Иккита бўлса-да, йўловчи олиб кетишни ўйлаб, "стойнка" томон юра бошлади. Акмал гаплашиб олиш баҳонасида уни тирсагидан ушлаб четроққа тортиди.

Ҳозир нимадир рўй беришни тахмин қилаётган бошқа ҳайдовчилар уларни узокдан кузатиб туришарди. Комил "Ҳали пул қила олмайдим, "Нексия"ни ҳам ижарага олган бўлсам, шунча пулни қилиб бера олмайман", — дея энди гап бошлаган ҳам эди, Акмал унга қулқол солмай туриб, ёнидан пичоқ чиқарди.

Буни кутмаган Комил, ўзини ҳимоя қилиш мақсадида, Акмалнинг юзига мушт туширди-да, рақиби ўзини ўнглаб олгунча одамлар турган томонга қоча бошлади. Акмал унинг кетидан югурди. Жаҳдан кўзлари қонга тўлган Акмални ҳайдовчилар тўхтатиб, пичоғини олиб қўйишгунча, у Комилнинг тўрт жойидан яралашга улгурди. Акаси ишни охирига етказмаганини кўрган Азиз қўлига пичоқ олиб, йиқилиб ётган Комил томон йўл олди. Бироқ, йўлни тўсиб чиққан йигит унга бундай қилмаслиқни, акс ҳолда қотил бўлиб қолиши мумкинлигини уқтиришга улгурмай, Азиз қўтилганда унинг кўксига пичоқ санчди...

Судда аниқланишича, ноқонуний равишда "Олмазор" метро бекати олдида жойлашган автомашиналар тўхташ жойида ҳайдовчиларга йўловчиларни қақчириб бериш фаолияти билан шугулланиб келган уч ака-ука Юлчиевлар гуруҳ ташкил этиб, "Тошкент-Гулистон" ва бошқа йўналиш бўйича қатновчи ҳайдовчиларни зўрлик ишлатиб, уларнинг мулкига шикаст етказиш ҳамда ўлдириб қўлиб кўрқитиб, асоссиз равишда пул талаб қилиб келганлар.

Ака-укалар йўналишга кирган янги ҳайдовчиларни аниқлаб, улардан 100 миңг сўмдан 700 АҚШ долларигача пул талаб қилишган. Бундан ташқари, автомобиллар тўхташ жойида ҳайдовчилардан ҳар бир қатнов учун 3 миңг сўмдан ҳам йигиб юришган. Жумладан, "Тошкент-Гулистон" йўналиши бўйича

Азизбек НАЗАРОВ,
Бosh прокуратура бошқарма
бошлиги ўринбосари
Холда ШОДИЕВА,
журналист

қатновчи ҳайдовчилар — А.Каримовдан 2009 йилдан 2011 йилга қадар жами 1 млн. 521 миңг сўм, ҳайдовчи У.Сафаровдан 2010 йилдан 2011 йилгача 1 млн. 560 миңг сўм, ҳайдовчи Э.Эшонқулловдан 2007 йилдан 2011 йилгача 4 млн. 960 миңг сўм, булардан ташқари, жами 39 нафар ҳайдовчилар зўрлик ишлатиб, 41 млн. 695 миңг сўмлик пул маблағини қўлга киритиб, ўз эътиёжлари учун ишлатиб юраверганлар.

Юқорида қайд этилган ҳолатлар юзасидан ака-укаларга нисбатан ЖКнинг тегишли моддалари билан жиноят иши қўзғатилиб, суднинг ҳукми билан уларга тегишли жазо тайинланди.

Мақоламизни шу ерда тугатсан ҳам бўларди. Аммо масаланинг бошқа бир жиҳати борки, одамни ўйлантирмасдан қолмайди. Бир неча йилдан буён ака-укаларнинг зўравонлигидан жабр кўриб келганлар ҳамда шу ерга масъул бўлганлар учун наҳот бир йигитнинг бевақт ўлими шарт бўлган бўлса?! Автомобиллар тўхташ жойининг ноқонуний "хўжайинлари" устидан шикоят қилишга наҳот ҳеч кимнинг юраги дов бермаган?! Агар, бундай ноқонуний хатти-ҳаракатлар ҳақида ўз вақтида хабар қилинганда эди, юқоридаги каби кўнгилхирликлар юз бермаган бўларди-ку?!

Маслаҳатчининг «маслаҳати»

Жамият фаровонлиги, аҳоли зароматларини оширишнинг, иқтисодий ривожланишнинг таъминлашнинг ишончли йўли тадбиркорлик фаолиятини ривожлантириш эканлиги маълум. Шу сабабли, республикамизда тадбиркорлик ва ишбилармонлик фаолиятини қўллаб-қувватлаш, улар учун зарур имкониятларни яратишга жиддий эътибор қаратиб келинмоқда.

Тадбиркорга йўл бермаслик тараққиётга, эл-юрт фаровонлигига тўсиқ бўлиш билан баробардир. Шу боис, бундай иллатларга қарши кураш долзарб вазифалардан бирига айланмоқда. Шу билан бирга, ўз мансаб мавқеини суистеъмол қилиш, тамагирилик ҳолатларига барҳам бериш, тадбиркорлик йўлига қўйилаётган сунъий тўсиқларга муросасиз бўлишни таъқоз этлади.

Давлат Мулк қўмитаси томонидан аукционга Миробод тумани Мунис кўчасида жойлашган дўкон ҳам қўйилганидан хабар толган тадбиркор Н.Руденко ҳаловатини йўқотди. Сабаби, у анчандан буён тадбиркорлик фаолиятини кенгайтириш мақсадида дўкон сотиб олиш ҳаракатида юрган эди. Шунинг учун ушбу аукционда иштирок этиб, кўчмас мулк сифатида сотувга қўйилган дўконни сотиб олиш ҳаракатига тушди. Керакли ҳужжатларни керакли жойларга топширди. Кўрсаки, у каби кўчмас мулк олиш ҳаракатида ушбу аукционга қатнашадиганлар оз эмас экан. Аукцион ўтказилишига эса санокли кунлар қолмоқда.

Мана шундай кунларнинг бирида у Ўзбекистон Республикаси Савдо-саноат палатаси Тошкент шаҳар бошқармаси бошлигининг маслаҳатчиси Қосимжон Нуров билан уч-

рашиб қолади.

Н.Руденко ўзини ўйлантириб келаятган масалада ундан маслаҳат сўраган бўлади. Қ.Нуров эса бу борада унга ёрдам бериши мумкинлигини, фақат бунинг озгина харажати борлигини айтади.

Бутун бошли дўкон хариди олдида бу арзиманган харажат нима деган гап? Н.Руденко ҳам аввалига шундай ўйлаган эди. Аммо...

— Ўзингиз ҳам билсангиз керак, аукционда дўконни сотиб олишингиз осон кечмайди. Рақобат кучли. Агар менга 150 доллар атасангиз, ҳеч қандай тўсиқларсиз дўконга эга чиқасиз, — деди Қ.Нуров.

— Илоҳи бор деб ўйлайсизми? — иккилангандай сўрайди Н.Руденко.

— Албатта-да. Бугунги менга қўйиб беринг. Фақат сиз мен айтган сумманга олиб келсангиз бўлди, — дея сирли сўхбатга яқун ясади Қ.Нуров.

Унинг хизмат хонасидан чиқиб кетар экан, Н.Руденко бир тўхтамага кела олмаётган эди.

Ўйлаб-ўйлаб бир тўхтамага келди. У Савдо-саноат палатаси Тошкент шаҳар бошқармаси бошлигининг маслаҳатчиси Қосимжон Нуров ундан пора талаб қилаётгани ҳолати бўйича ариза билан ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органга мурожаат қилди.

«Маслаҳати»

Жасур ИРМАТОВ,
Тошкент шаҳар прокуратураси катта
терговчиси

Н.Руденконинг аризаси юзасидан ўтказилган тезкор тадбир давомда 2011 йил 7 сентябрь кунини соат 14:00 ларда Миробод тумани Амир Темур кўчаси 14-уйда жойлашган Ўзбекистон Республикаси Савдо-саноат палатаси Тошкент шаҳар бошқармаси биносидан, ўз хизмат хонасида Қ.Нуров Н.Руденкодан 150 АҚШ долларини пора тариқасида олган вақтида ҳуқуқ-тартибот органлари ходимлари томонидан ушланди.

Суд мажлисида Қ.Нуров судга ариза билан мурожаат қилиб, Олий Мажлис Сенатининг "Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганлигининг ўн тўққиз йиллиги муносабати билан амнистия тўғрисида"ги Қарорига асосан унга нисбатан юритилган жиноят ишини ҳаракатдан тугатишни сўради.

Жиноят ишлари бўйича Миробод туман суди Қ.Нуровнинг аризасини қаноатлантиришини ва унга нисбатан қўзғатилган жиноят ишини 2011 йил 5 декабрдаги Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг "Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганлигининг ўн тўққиз йиллиги муносабати билан амнистия тўғрисида"ги Қарорининг 7-бандига асосан ҳаракатдан тугатишни лозим топди.

Ўйлаймизки, Қ.Нуров қўлланилган амнистиядан ўзи учун тегишли хулоса чиқариб олади.

Янги иш ўринлари

Муҳаммадjon МАҲМУДОВ,
меҳнат фахрийси

Маргилон шаҳрида ўтган йили тадбиркорликни ривожлантириш орқали хотин-қизлар учун 1000 га яқин иш ўринлари яратилди. Шаҳардаги Увайсий номи маҳалла фуқаролар йиғини худудида бозор талабини ўрганган ҳолда аёллар кийим-кечаклари ишлаб чиқаришга мўлжалланган тикувчилик чеҳи очилди. Ушбу лойиҳа учун тадбиркор Муҳаррамхон Раҳмонованинг савий-ҳаракати билан банкдан олинган кредит маблағи йўналтирилди. 13 нафар хотин-қиз меҳнат қилаётган корхонада қисқа муддатда маҳаллий хомашедан 80 миллион сўмлик кийим-кечак тайёрлашга эришилди.

Эътиборлики, бу махсулотларнинг бежирим ва сифатли ишлаб чиқарилаётгани боис ички бозорда талаб ортиб бормоқда.

Эслатма

"Ҳуқуқ" газетасининг 2012 йил 22 мартдаги 12 (793)-сонида (11-саҳифаси) берилган хабарнома бўйича танлов объекти, яъни:

1. Ромитан тумани Челонгу кишлоқ фуқаролар йиғини Чандир маҳалла фуқаролар йиғини худудида жойлашган умумий ер майдони 3000,0 кв.метрдан иборат бўлган 1 та ер участкасининг доимий фойдаланиш ҳуқуқи **деган жумласи:**

1. Кишлоқ хўжалиги техникалари ва автомобилларга сиклган (метан) газ қўйиш шохбосчаси қуриш учун Ромитан тумани Челонгу кишлоқ фуқаролар йиғини Чандир маҳалла фуқаролар йиғини худудида жойлашган умумий ер майдони 3000,0 кв.метрдан иборат бўлган 1 та ер участкасининг доимий фойдаланиш ҳуқуқи **деб ўқилсин.**

Изоҳ: Бухоро вилояти Ромитан тумани ер ресурслари ва давлат кадастри бўлими бундан бўлимининг 2012 йил 25 мартдаги 41-сонли хати.

Ўхшатмасдан учратмас

"Ўхшатмасдан учратмас" деган гап топиб айтилган экан. Бўлмаса ҳали 27 ёшга тулмай туриб содир этган жиноятлари учун икки бор сулланиб, жазосини ўтаб чиққан Раҳмат Якубовнинг ишқи 40 ёшни қоралаган, бу орада оз эмас, кўп эмас, 10 марта сулланиб, жазо ўташга улгурган Зарифа Абаулаҳатовга тушган бўлармики? Албатта бу кўнгил иши. Аммо...

Хаммаси уларнинг 2010 йилнинг мартидаги тасодифан танишуви-дан бошланган. Ўшанда Жиззах шаҳридан Тошкентга таксида келаётган Раҳматга ўзини тазқандон бўйича мураббий дея таништирган Зарифа йигитни маҳлиё этишининг уддасидан чиқди. Шундан кейин улар тез-тез учрашиб туришади. Зарифага йигитнинг ақинида жазо ўтаб чиқиб ҳам тавбасига таянмагани, жиноятга мойиллиги маъқул келган кўринади, кейинчалик улар Зарифаникида никоҳсиз бирга яшаб бошлайдилар. Таниш-билишларига уни эрим деб таништириб юради.

Юқорида айтиб ўтганимиздай, фирибгарлик, ҳужжатларни сохталаштириш каби жиноятлар содир этиб, 10 марта судланган Зарифа Раҳматни ўзининг кейинги жиноятларида қурол сифатида фойдаланиш учун кўйинида сақлаб келган бўлса ҳам ажаб эмас.

Биргаликда яшаб юрган кезларида Зарифа унга "бўйнигача қарзга ботиб кетгани"ни айтиб, нолиб қолар эди. Шусиз ҳам Раҳмат кунда кунора Зарифадан қарзини талаб қилиб келаётган одамларни кўриб сиқилар, машууқасига қандай ёрдам беришни билмай боши қотар эди. Шундай кунларнинг бирида Зарифа унга бир янги гап топиб келди.

— Тошкентда яшайдиган Малика холам (айрим исм-фамилиялар ўзгариб беришмоқда)нинг кизи Нью-Йоркда ўқийди. Холам ҳар йили кизи билан кетиб, пул ишлаб келади. Бугун эшитдим, холам эрта-индин келар экан.

— Унда Тошкентда меҳмондорчиликка борадиганга ўхшаймиз, — хурсанд бўлиб унинг гапини бўлади Раҳмат.

— Кўйсанг-чи, қанақа меҳмондорчилик. Холам мени кўришним истайди. Бир сафар 2 минг доллар қарз олиб вақтида қайтармаганим учун мендан ихлоси қайтган. Юз минглаб доллар пули бор-у, жиянидан икки минг-чи сўраб ўтирганига жалим чиқди, — деди Зарифа.

— Шунчалик пулдорми? Яна сўраб кўр, балки қарашиб турса, қарзларингдан қутулиб оларсан, — деди Раҳмат унга синовчан кўз ташлаб.

— Айтдим-ку, холамнинг жини сўймайди мени. Мендай жиянидан номус қилади. Сен билан етаклашиб борсақ, оловга керосин кўйгандай бўламан. Умуман, мен сен билан бошқа нарсани гаплашмоқчийдим...

Раҳмат унинг нима демокчилигини дарҳол тушунди. Индамай сиргет рутанг экан, қуруққина қилиб "тежатар борми?" деб сўради.

— Холамнинг "эскича"дан хабари бор. Одамларга дам солиб, ўқиб кўяди. Мана шундан фойдаланса бўлади...
Шу куникё улар мудиҳ жиноят режасини тузиб чиқишди. Малика холаси кизи билан Тошкентга келганидан хабар топган Зарифа бир-икки кун ўтиб, Раҳмат билан пойтахтга йўл олишди.

Д. АТАДЖАНОВ,
Тошкент шаҳар прокуратураси АМИБ терговчиси

Улар Зарифанинг холаси яшайдиган манзил — Тошкент шаҳри Лисунова кўчасига келганларида яна бир қарра ўз режаларини пиштириб олишади. У жиянларига қайта-қайта телефон қилиб, холасининг қачон уйда ёлғиз қолиши мумкинлигини билиб олади.

Зарифа Раҳматга кўп қаватли уйнинг иккинчи қаватидаги деразалардан бирини кўрсатиб, "ана шу уй, квартира номери 21" деб, унга уй ичининг тузулиши, жиҳозлари ҳақида тушулнча берди.
— Мен холамга телефон қилиб, олдингизга танишимни юбораман, бир "ўқиб кўйинг" деб айтман. Эртага эрта тонгда келасан. Уйда бир ўзи бўлади... Билишимча, ҳозир холамнинг 100 минг долларча пули бор, тиллалариям кўп. Фақат хатога йўл қўймасанг бўлди.

— Менга ўргатма, ичкарига киришим учун шариот яратиб берсанг бўлди, — деди Раҳмат.

Шундан кейин Зарифа ҳеч нимадан хабари йўқдай қариндошлари олдига кетади. Раҳмат эса ўлжа исини олган қашқирдай, уй атрофида айланади, айтилган вақтни кута бошлайди. Ниҳоят Зарифа унга кўнгирак қилиб, вақт етиб келгани ҳақида хабар беради.

Ҳеч нимадан шубҳаланмаган аёл эшикни очди. Аммо шу заҳоти юзига тушган зарбдан қалқанча йиқилади. Хонадонга бостириб кирган Раҳмат аввалига нима қиларини билмай тўриб қолади. Бу орада ўзини ўнглаб олган аёл ҳимояланиш учун стол устида турган пичокни қўлига олади. Аммо кўзи қонга тўлган жиноятчини бу билан тўхтатиб қолмайди. Раҳмат аёлни шафқатсизларча ўлдирди. Сўнг уй ичидан пул ва тилла буюмларни қидиришга тушади.

У хонадон бекасини ўлдириб, унга тегишли 100 АҚШ доллари ва тергов давомида микдорини аниқлашнинг имкони бўлмаган тилла тақинчоқларни олиб чиқиб кетади. Улар пуллар ва тиллаларни ўзига бўлиб оладилар.

Жиноятчилар ўз режаларини қанчалик эҳтиёткорлик билан тузишган бўлмасин, қисқа муддат ичида уларнинг жинояти фож тилди. Қотилликдан икки кун ўтиб, Зарифа ҳибсга олинди. Раҳматнинг жазодан қутулиб қолиш учун уринишлари зое кетди, у ҳам кўп ўтмай ўзини панжара ортида қурди. Дастлабки тергов жараёнидаёқ уларнинг ўз қилмишларига иқдор бўлишдан бошқа чоралари қолмади. Барча далиллар, гувоҳларнинг қўрсатмалари буни тасдиқлаб турган эди.

Жиноят ишлари бўйича Тошкент шаҳар судининг ҳукми билан Р.Якубов ва З.Абаулаҳатовлар узоқ йилга озодликдан маҳрум этилдилар.

Бугун унинг боши ҳам. Афсус-надомат чекканча, қилмишидан пушаймон бўлиб ўтирибди. Аслида иккови болаликдан бирга катта бўлган, сўнгги пайтда пойтахтда ишлаб, ҳатто бир уйда ижарада ҳам туришарди. Мурод (исм-фамилиялар ўзгаририлган)нинг толган пулини ўша заҳоти "қўки"га алмаштириб олишини кузатиб юрган Алишер уйга қайтамаган бўлиб қолди-ю, уни четга чақирди.

— Огайни, хабаринг бор, уч ойдан кейин тўй. Шунга озроқ пул бериб турсанг.

— Қанча керак?

— 3 минг доллар. Тўйдан кейин қайтараман.

Мурод ўйлашиб қолди. Айтган вақтида қайтарармикан? Йўқ, деса, яна нукулай. Охири, рози бўлди.

— Бўлди, огайни. Фақат қайтаришини қўзиб юбормасанг бўлгани...

Ундан пулни олган Алишер шу куникё, уйига қайтиб кетди.

Орадан икки ойга яқин вақт ўтиб, Мурод ҳам қайтиб келди. Келганининг учинчиси, тўртинчи кун Алишернинг уйига йўл олди. Салом-аликдан кейин, пулни сўради. Алишер бир-икки кун муҳлат сўрагач, ноилки, ортига қайтди. Уч кундан кейин яна борган эди. Алишер яна бир нималарни баҳона қилиб, қайтариб юборди.

Надомат

"Шунақа бўлишини сезгандим-а! Қўлинг билан берасан, олишга келганда эса, қандайвериб, оёгинг оғрийди. Энди нима қиламан?"

Мурод шундай хаёллари билан уйга қайтар экан, жаҳли чиқа бошлади. Шунча пулдан бекордан-бекорга айрилиб қолиш алам қилди. Назарида, пулларини шу кунларда олмас, кейин умидини узишга тўғри келадигандек, икки қўлини бурнига тикиб қоладигандек, туюлди-ю...

Ҳа, агар у жаҳлини жиловлаб, яна озгина сабр қилганида, ҳаммаси бошқача бўлган, тўй ҳам ўтган, пулни ҳам қайтариб олган бўларди. Афсуски, ундай бўлмади.

Эртаси кун кечки пайт Алишерга кўнгирак қилди-да, унинг уйдалигини билгач, гапни қисқа қилиб, йўлга отланди. Манзилга яқинлашган, қўл телефонидан кўнгирак қилиб, кўчага чақирди. Алишер ҳам кўп куттирмади. Бироз у ёқ-бу ёқдан гапллашиб туришгандан кейин, Мурод пулни сўради. Аммо шу кунгача ундан пул олганини тан олиб келаётган Алишер тўсатдан "сендан ҳеч қанақа пул олманганман, буни тасдиқловчи гувоҳларинг йўқ", дея ҳеч нарсани тан олмай туриб олди.

Шу ўринда озгина чекиниш қилишга тўғри келади. Дастлабки терговда ҳам, суд жа-

Комил НАЗАРОВ,
Сурхондарё вилоят прокуратураси бўлим бошлиғи

раёнида ҳам Мурод пулни сўраган пайтда Алишер, ундан ҳеч қандай пул олмаганлигини, буни исботлашга тилхатини гувоҳлари йўқ эканлигини айтиб, туриб олганини баён қилган. Унинг гаплари қанчалар тўри эканлиги виждонига ҳавола.

Хуллас, Алишердан рад жавобини олган Мурод "юр, четроқда гапллашиб оламиз", деганча уни пахтазор томон бошлади. Жанжал зум ўтмай, муштлашувга айланди. Пахтазор яқинда сўғорилган экан, рақиблар бир-бирларини яяммай, роса лойга беланишди. Муроднинг қўли Алишернинг томоғига тушиб қолди-ю, бўға бошлади...

У панжаларини бўшатганда, Алишер нафас олмаётган эди. Бу ҳолдан даҳшатга тушиб, нима қилишни билмай қолди. Сўнгра шоша-пиша жасаднинг ҳаммаёғига лой сурта бошлади. Кўнгли хотиржам бўлгандан кейин, йўл-йўлакай лой бўлган кийимларини ювиб, уйига йўл олди. Бу пайтда эса, Алишернинг кеч қолганидан хавотир олган яқинлари уни қидира бошлаган эдилар. Унинг жасадини эртаси кунги пахтазордан топишди...

Мастлик оқибати

Шавкат ШЕРНАЗАРОВ,
Навоий вилоят прокурори ёрдамчиси

Саҳоб Соипов (исм-фамилиялар ўзгаририлган) Навбахор туманидаги "Бешрабат" маҳалласида яшаган. Оилали, 2 нафар фарзанднинг отаси. Навоий шаҳридаги "Навоийэлектркимё" АЖга қарашли автобазада моторчи бўлиб ишлаган.

У муттасил спиртли ичимлик истеъмол қилиб, маст бўлиб юрарди. Бундай салбий одат яхшиликка олиб келмаслиги ҳам аниқ эди. Ва шундай бўлди ҳам...

2011 йилнинг 26 июнь кунги соат 10:00лар атрофида Саҳоб уйдан чиқди. Қараса, қўшниси Алишер Мавланов, унинг қайнотаси Файзулло Шукуров ҳамда поччаси Камол Санаевлар йўлнинг қатнов қисмида гишт қуйишгаётибди. Шу кунги кекурун маст ҳолатда уйига қайтиб келаётганида уларни яна иш устида учратди-ю, тўсатдан гишт қўётган қўшнilarига дағдаға қила кетди. Бир неча гиштнинг устига чиқиб, эзиб ташлаб, яроқсиз ҳўлга келтирди. Ф.Шукуровнинг ёнига келиб, йўлдаги гишларни олиб, йўлни бўшатиб қўйишни талаб қилди. Жанжал кўтариб, одамларнинг тинчини бузди.

Саҳоб билан Ф.Шукуров ўртасидаги жанжални эшитган А.Мавланов уйдан чиқиб, эртасигаёқ йўлни бўшатиб қўйишни айтди. Аммо гирт маст Саҳоб гап ўқадиган аҳволда эмас эди. Энди у А.Мавлановга ташланади-да, "Ҳозир кўрсатиб қўяман", дея ўз ховлисига кириб кетади. Уйдан ошхона пичокни олиб чиққач эса, А.Мавлановга пичоқ уради. Оғир тан жароҳати олган А.Мавланов воқеа жойида вафот этади.

Судда судланувчи Саҳоб айбига иқорлигини, мастлик оқибатида жиноят содир этганлигини, қилмишидан пушаймонлигини, жабранувчилардан кечирим сўрашини билдириб қўрсатма берди.

Суд томонидан унга 19 йил муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинланди. Мастлик, манманлик, ўзини тутта билмаслик ана шундай машум оқибатнинг келиб чиқишига сабаб бўлди.

Эътиборли бўлайлик

Б. ТАЖИДИНОВ,
Юнусобод туман прокурори иш ўрганувчи ёрдамчиси

Бугун мамлакатимизда амалга оширилаётган исзил ислохотлар ижтимоий ва сиёсий ҳаётимизнинг барча соҳаларини кенг қамраб олган. Айниқса, ёшларимизни ўқиши, тарбияси ва ҳаётга тайёрлаш борасида амалга оширилаётган қўлпа саъй-ҳаракатлар шубҳасиз ўз натижасини бериб келмоқда. Дунёнинг мана-ман деган олий даргоҳларида тахсил олиб, юртимиз ва хориждаги йирик корхоналарида хизмат қилаётган билимли ёшларимизни кўриб бу борадаги давлат сиёсатининг нечоғлиқ тўғри эканлигига яна бир бор амин бўласан киши. Аммо, ана шундай кенг имкониятлардан фойдаланиш ўрнига билиб-қолмаётган жиноят қўчасига кириб қолётган айрим ёшларимиз ҳам афсуски учраб турибди.

Ҳақрамонимиз" Наримон Абдиев (исм-фамилиялар ўзгаририлган) ҳам ана шундай адашган ёшлардан. У кунларнинг бирида Нозигул исмли қиз билан танишди. Бу танишув узоқ вақт икки ёшнинг поёнсиз сўхбатларига ва учрашувларига сабабчи бўлди. Учрашувларнинг бирида Наримон қиздан бир жуфт тилла зирак ва бир дона тилла узугини бериб туришликни сўради. Илтимосни рад этолмаган Нозигул тақинчоқларни йигитга тутқаэди. Йигит охирини ҳам ўйламай мазкур тилла буюмларни "Олой бозори"даги номаълум заргарга пуллади. Шундан сўнг бу иш Наримонга одат тусига кирди. Қиз тақинчоқни сўраганда эса, уни ўзи билан юришини ҳам-мага ёйиб шарманда қилмоқчи бўлиб қўриқиб келди. Шу аллозда кунлар ўтаверди. Вақеалардан қизнинг ота-оналари хабар толганда эса анча кеч бўлган эди. Бу вақтда қиз йигитга 400 АҚШ доллари ва тилла буюмларни ҳам ҳисоблаганда жами 11 млн. 956 минг сўмлик пул маб-

лағлари беришга улгурган эди. Мазкур аниқланган ҳолатлар юзасидан Наримон Абдиевга тегишли чоралар қўрилди.

Шу ўринда айтиш жоизки, айрим ёшларимизнинг бундай хатти-ҳаракатларига эътиборсизлигимиз шундай хунук оқибатларга олиб келмоқда. Ҳозирда Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги воғга етмаганлар ишлари бўйича комиссия томонидан соҳага доир ташкилотларнинг масъулиятини янада кучайтириш мақсадида тегишли чора-тадбирлар қўриб келинмоқда. Аммо тарбияда нафақат таълим даргоҳлари ёки тегишли ташкилотлар балки оиланинг ўрни муҳим эканлигини азиз ота-оналар унутмайдилар, деган фикрдамиз.

